

ZVANIČNA PRAVILA ODBOJKE 2005

Novo izdanje

Priredili i preveli Nenad Panjak i Igor Čulibrk
(koristeći prevod i uz recenziju prof. dr Vladimira Čuka i Dejana Jovanovića)

SADRŽAJ

Karakteristike igre.....	6
Filozofija pravila igre i suđenja (Deo I).....	7

I G R A

POGLAVLJE 1

Objekti i oprema

1. Prostor za igru.....	9
1.1 Dimenzije	
1.2 Podloga za igru	
1.3 Linije terena	
1.4 Zone i prostori	
1.5 Temperatura	
1.6 Osvetljenje	
2. Mreža i stubovi.....	11
2.1 Visina mreže	
2.2 Struktura	
2.3 Bočne trake	
2.4 Antene	
2.5 Stubovi	
2.6 Dodatna oprema	
3. LOPTE.....	12
3.1 Standardi	
3.2 Jednoobraznost lopti	
3.3 Sistem sa tri lopte	

POGLAVLJE 2

Učesnici

4. Ekipe.....	13
4.1 Sastav ekipe	
4.2 Mesto ekipe	
4.3 Oprema	
4.4 Promena opreme	
4.5 Zabranjeni predmeti	
5. Lideri ekipe.....	14
5.1 Kapiten	
5.2 Trener	
5.3 Pomoćnik trenera	

POGLAVLJE 3

Tok igre

6. Osvajanje poena, pobeda u setu, pobeda u utakmici.....	16
6.1 Osvajanje poena	
6.2 Pobeda u setu	
6.3 Pobeda u utakmici	
6.4 Neodazivanje i nekompletna ekipa	
7. Elementi igre.....	17
7.1 Žreb	
7.2 Zagrevanje	
7.3 Početne postavbe	
7.4 Pozicije	
7.5 Poziciona greška	
7.6 Rotacija	
7.7 Rotaciona greška	

POGLAVLJE 4**Akcije u igri**

8. Situacije u igri.....	19
8.1 Lopta u igri	
8.2 Lopta van igre	
8.3 Lopta "unutra"	
8.4 Lopta "u autu"	
9. Igra loptom.....	19
9.1 Odigravanja ekipa	
9.2 Karakteristike odigravanja	
9.3 Greške u igri loptom	
10. Lopta na mreži.....	20
10.1 Lopta prelazi mrežu	
10.2 Lopta dodiruje mrežu	
10.3 Lopta u mreži	
11. Igrač pored mreže.....	21
11.1 Prelaz preko mreže	
11.2 Prelaz ispod mreže	
11.3 Dodir mreže	
11.4 Greške igrača pored mreže	
12. Servis.....	22
12.1 Prvi servis u setu	
12.2 Redosled serviranja	
12.3 Odobrenje za servis	
12.4 Izvođenje servisa	
12.5 Zaklon	
12.6 Greške za vreme izvođenja servisa	
12.7 Greške nakon izvođenja servisa i pozicione greške	
13. Udarac u napadu.....	23
13.1 Udarac u napadu	
13.2 Ograničenja za udarac u napadu	
13.3 Greške udarca u napadu	
14. Blok.....	24
14.1 Blokiranje	
14.2 Dodir bloka	
14.3 Blokiranje u protivničkom prostoru	
14.4 Blok i odigravanje ekipe	
14.5 Blokiranje servisa	
14.6 Greške blokiranja	

POGLAVLJE 5**Prekidi i odugovlačenja**

15. Pravilni prekidi igre	25
15.1 Broj pravilnih prekida igre	
15.2 Zahtev za pravilan prekid igre	
15.3 Redosled prekida	
15.4 Tajm-aut i tehnički tajm-aut	
15.5 Zamena igrača	
15.6 Ograničenja kod zamene igrača	
15.7 Izuzetna zamena	
15.8 Zamena isključenog ili odstranjenog igrača	
15.9 Nepravilna zamena	
15.10 Postupak zamene	
15.11 Neosnovani zahtevi	
16. Odugovlačenja igre.....	27
16.1 Vrste odugovlačenja	
16.2 Sankcije za odugovlačenje	

17. Izuzetni prekidi igre.....	27
17.1 Povreda	
17.2 Incident van igre	
17.3 Produženi prekidi	
18. Pauze i promena polja.....	28
18.1 Pauze	
18.2 Promena polja	

POGLAVLJE 6

Libero

19. Libero.....	29
19.1 Određivanje libera	
19.2 Oprema	
19.3 Akcije u kojima učestvuje libero	

POGLAVLJE 7

Ponašanje učesnika

20. Pravila ponašanja.....	30
20.1 Sportsko ponašanje	
20.2 Fer-plej	
21. Nedozvoljeno ponašanje i sankcije.....	30
21.1 Manji prekršaji	
21.2 Prekršaji koji se sankcionišu	
21.3 Skala sankcija	
21.4 Primena sankcija za nesportsko ponašanje	
21.5 Prekršaji pre i između setova	
21.6 Kartoni za sankcionisanje	

DEO II

SUDIJE, NJIHOVE NADLEŽNOSTI I ZVANIČNI ZNACI

POGLAVLJE 8

Sudije

22. Sudijski kolegijum i postupci.....	33
22.1 Sastav	
22.2 Postupci	
23. Prvi sudija.....	34
23.1 Mesto	
23.2 Ovlašćenja	
23.3 Nadležnosti	
24. Drugi sudija.....	35
24.1 Mesto	
24.2 Ovlašćenja	
24.3 Nadležnosti	
25. Zapisničar.....	36
25.1 Mesto	
25.2 Nadležnosti	
26. Pomoćnik zapisničara.....	36
26.1 Mesto	
26.2 Nadležnosti	
27. Linijske sudije.....	37
27.1 Mesto	
27.2 Nadležnosti	

28. Zvanični znaci.....	38
28.1 Zvanični sudijski znaci rukom	
28.2 Znaci zastavicom linijskih sudija	

DEO III

DIJAGRAMI (CRTEŽI)

D.

<i>1a</i> Prostor za takmičenje	Za dijagrame vidi (osim sudijskih znaovka):
<i>1b</i> Prostor za igru	Zvanična pravila odbojke 2001-2004 u izdanju
<i>2</i> Teren za igru	OSJ-avgust 2001. str 58-68
<i>3</i> Izgled mreže	ILI
<i>4</i> Pozicija igrača	na internet sajtu
<i>5</i> Lopta prelazi vertikalnu ravan mreže ka protivničkom polju	http://www.fivb.com/EN/Volleyball/Rules/Rules.htm
<i>6</i> Grupni zaklon	
<i>7</i> Dovošen blok	ili direktno fajl:
<i>8</i> Napad igrača zadnje linije	
<i>9</i> Skala nesportskog ponašanja	
<i>10</i> Položaj sudijskog kolegijuma i njihovih pomoćnika	http://www.fivb.com/EN/Volleyball/Rules/FIVB.2005.VB.RulesOfTheGame-new.pdf
11 Zvanični sudijski znaci rukom.....	
39	
12 Zvanični znaci zastavicom linijskih sudija.....	46
DEFINICIJE	48

KARAKTERISTIKE IGRE

Odbojka je sport u kojem igraju dve ekipe na terenu podeljenom mrežom. Postoje različite verzije ove igre prilagođene posebnim okolnostima s ciljem da se mnogostruke mogućnosti ove igre pruže svima.

Cilj igre je poslati loptu preko mreže da bi dodirnula protivničko polje i sprečiti protivnika da učini isto. Pre nego što vrati loptu protivniku ekipa ima pravo na tri odigravanja (ne računajući dodir bloka).

Lopta se ubacuje u igru servisom: igrač koji servira upućuje loptu preko mreže ka protivniku. Nadigravanje traje sve dok lopta ne dodirne teren, ne ode u "aut" ili ekipa ne uspe da je vrati na dozvoljen način.

U Odbojci, ekipa koja pobjedi u nadigravanju osvaja poen (Rally Point System). Kada ekipa koja prima servis pobjedi u nadigravanju, osvaja poen i stiče pravo da servira a igrači se rotiraju za jedno mesto u smeru kazaljke na satu.

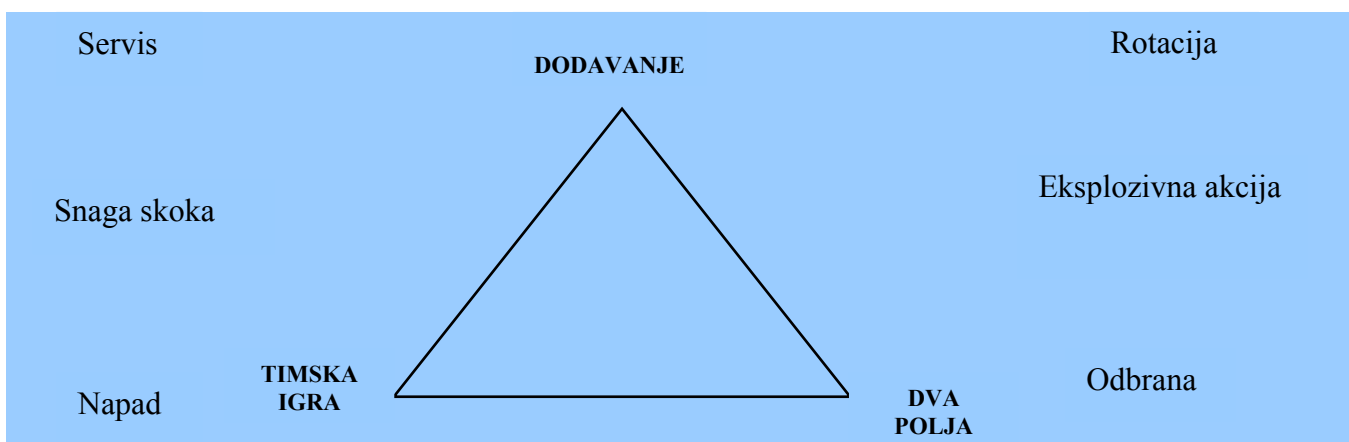
PRAVILA ODBOJKE 2005 – 2008

DEO I

Filozofija pravila igre i suđenja

Uvod

Odbojka je jedan od najuspešnijih i najpopularnijih takmičarskih i rekreativnih sportova na svetu. Igra je **brza, uzbudljiva**, sa **eksplozivnim** akcijama. Odbojka spaja nekoliko bitnih elemenata koji delujući zajedno čine ovaj sport jedinstvenim među sportovima koji se igraju po sistemu nadigravanja:

Poslednjih nekoliko godina FIVB je napravio veliki napredak u prilagođavanju igre savremenoj publici.

Ovaj tekst je namenjen poklonicima odbojke-igračima, trenerima, sudijama, gledaocima i komentatorima, jer:

- razumevanje pravila doprinosi boljoj igri – treneri mogu bolje organizovati igru i odrediti taktiku omogućavajući igračima da dostignu svoj maksimum;
- razumevanje odnosa među pravilima omogućava sudijama donošenje boljih odluka.

Ovaj uvod se prvo fokusira na odbojku kao takmičarski sport, a pre identifikovanja glavnih kvaliteta uspešnog suđenja.

Odbojka je takmičarski sport

Takmičenje izvlači skrivenu snagu. Ono pokazuje maksimum sposobnosti, duh, kreativnost i estetiku. Pravila su koncipirana tako da omoguće sve te kvalitete. Sa nekoliko izuzetaka, odbojka omogućava svim igračima da igraju kako na mreži (da napadaju), tako i u zadnjem delu terena (da se brane ili serviraju).

Vilijam Morgan, čovek koji je izumeo odbojku, i sada bi je prepoznao jer je igra tokom godina zadržala neke specifične i suštinske elemente. Neke od tih elemenata odbojka deli sa ostalim igrama u kojima se koristi mreža/lopta/reket:

- servis;
- rotaciju (naizmenično serviranje);
- napad;
- odbranu.

Ipak, odbojka je jedinstvena među igrama na mreži jer ona traži da je lopta uvek u letu – "leteća lopta", a i dozvoljava svakoj ekipi određen broj dodavanja među članovima, a pre nego što se lopta vrati protivniku.

Uvođenje specijalizovanog igrača za odbranu – Libera, unapredilo je igru u smislu dužine nadigravanja i uvođenja faza u igru. Promena pravila o servisu je dovela do toga da to nije samo čin ubacivanja lopte u igru već je servis oružje za napad.

Princip rotiranja postoji radi omogućavanja svestranosti sportista. Pravila o poziciji igrača moraju dozvoliti ekipi slobodu i mogućnost stvaranja i razvijanja zanimljivih taktičkih akcija.

Takmičari, u ovom okviru, međusobno odmeravaju tehnike, taktike i snagu. Takođe, okvir dozvoljava igračima slobodu da bi oduševili publiku i posmatrača.

Imidž odbojke je poboljšan.

Kako se igra razvija, nema sumnje da će se promeniti u još bolju, jaču i bržu igru.

Sudija u okviru gore navedenog

Sušтина dobrog sudije leži u fer postupanju i doslednosti:

- **biti** fer prema svakom učesniku
- biti **prepoznat** od strane gledalaca kao fer učesnik.

Ovo zahteva visok stepen poverenja – da bi igra mogla biti zabavna u sudiju se mora imati poverenja, a to se postiže:

- **preciznošću u odlučivanju,**
- **razumevanjem zbog čega je pravilo napisano,**
- delujući kao **efikasan organizator,**
- dozvoljavanjem da nadmetanje teče i njegovim **usmeravanjem** ka završetku,
- delujući kao **edukator** – koristeći pravila za kažnjavanje nefer poteza i nepristojnih postupaka,
- **promovišući igru dozvoljavanjem spektakularnih akcija** i omogućavanjem da igrači rade ono što najbolje znaju: da **zabavljaju publiku.**

Na kraju, možemo reći da će dobar sudija koristiti pravila da nadmetanje učini ispunjavajućim iskustvom za **sve** učesnike: igrače, trenere, sudije, navijače, posmatrača.

Oni koji su pročitali gore napisano, neka shvate Pravila kao trenutno stanje razvoja jedne velike igre, ali imajući na umu da i ovih nekoliko redaka teksta može biti od jednake važnosti za njihovu ulogu u odbojci.

Uključite se!

Neka lopta leti!

DEO II

Glava 1

POGLAVLJE 1 OBJEKTI I OPREMA

PRAVILO

VIDI PRAVILO

1.	PROSTOR ZA IGRU	
	Prostor za igru čini teren i slobodna zona. Pravougaonog je oblika i simetričan.	<i>1.1, D.1a, D.1b</i>
1.1	DIMENZIJE	
	Teren je pravougaonik dimenzija 18 x 9 m, okružen sa svih strana slobodnom zonom širokom najmanje 3 m.	
	Slobodan vazdušni prostor za igru podrazumeva vazdušni prostor iznad prostora za igru u kojem nema nikakvih prepreka. Slobodan vazdušni prostor za igru mora da iznosi najmanje 7 m u visinu, računajući od podloge za igru.	<i>D.2</i>
	Za FIVB svetska i zvanična takmičenja slobodna zona iznosi najmanje 5 m od bočnih i 8 m od osnovnih linija. Slobodan vazdušni prostor za igru iznosi najmanje 12,5 m u visinu, računajući od podloge za igru.	
1.2	POVRŠINA PROSTORA ZA IGRU	
1.2.1	Podloga mora biti, ravna, horizontalna i jednoobrazna. Ne sme da predstavlja nikakvu opasnost za povredu igrača. Zabranjeno je igrati na neravnoj ili klizavoj podlozi.	
	Za FIVB svetska i zvanična takmičenja dozvoljena je samo drvena ili sintetička podloga. Svaka podloga mora biti prethodno odobrena od strane FIVB.	
1.2.2	Na zatvorenim terenima, površina terena mora biti svetle boje.	
	Za FIVB svetska i zvanična takmičenja linije trene moraju biti bele boje. Teren i slobodna zona moraju biti obojeni drugim, međusobno različitim bojama.	<i>1.1, 1.3</i>
1.2.3	Na otvorenim terenima, dozvoljen je nagib od 5 mm, radi drenaže. Linije načinjene od čvrstog materijala su zabranjene.	<i>1.3</i>
1.3	LINIJE TERENA	<i>D.2</i>
1.3.1	Sve linije su široke 5 cm. Moraju biti svetle boje, različite od boje podloge i svih ostalih linija.	<i>1.2.2</i>
1.3.2	<i>Granične linije</i>	
	Dve bočne i dve osnovne linije označavaju teren. Obe bočne i obe osnovne linije su ucrtane unutar dimenzija terena.	<i>1.1</i>
1.3.3	<i>Srednja linija</i>	
	Osa srednje linije deli teren na dva jednaka polja, dimenzija 9 x 9 m. Srednja linija, svom svojom širinom, računa se kao sastavni deo i jednog i drugog polja. Ova linija se prostire ispod mreže od jedne do druge bočne linije.	<i>D.2</i>
1.3.4	<i>Linija napada</i>	
	U oba polja linija napada, čija je zadnja ivica ucrtana 3 m od ose srednje linije, označava	<i>1.3.3, 1.4.1</i>

prednju zonu.

Za FIVB svetska i zvanična takmičenja linija napada je od bočnih linija produžena dodatkom od pet isprekidanih linija, dugačkih 15 cm i širokih 5 cm, koje su ucrtane na međusobnoj razdaljini od 20 cm, a u ukupnoj dužini od 1,75 m. D.2

1.4 ZONE I PROSTORI D.1b, D.2

1.4.1 Prednja zona

Prednja zona, u svakom polju, ograničena je osom srednje linije i zadnjom ivicom linije napada. 1.3.3, 1.3.4

Smatra se da se prednja zona van bočnih linija prostire do kraja slobodne zone. 1.1, 1.3.2

1.4.2 Zona za serviranje

Zona za serviranje je prostor širine 9 m koji se nalazi iza svake osnovne linije.

Bočno je ograničena sa dve kratke linije, dužine po 15 cm, koje su ucrtane 20 cm iza osnovne linije, kao produžeci osnovnih linija. Obe kratke linije su uključene u širinu zone za serviranje. 1.3.2, D.1b

U dubinu, zona za serviranje se prostire do kraja slobodne zone. 1.1

1.4.3 Zona za zamenu igrača

Zona za zamenu igrača je ograničena produžetkom obe linije napada do zapisničkog stola. 1.3.4, D.1b

1.4.4 Prostor za zagrevanje

Za FIVB svetska i zvanična takmičenja, prostor za zagrevanje je približno veličine 3 x 3 m i nalazi se u uglovima, sa strane obe klupe za rezervne igrače, izvan slobodne zone. D.1a, D.1b

1.4.5 Kazneni prostor

Kazneni prostor je približne veličine 1 x 1 m i opremljen je sa dve stolice. Nalazi se u kontrolnom prostoru, izvan produžetaka osnovnih linija. Mogu biti ograničeni crvenom linijom, širine 5 cm. D.1a, D.1b

1.5. TEMPERATURA

Najniža temperatura ne sme biti niža od 10^oC (50^oF).

Za FIVB svetska i zvanična takmičenja temperatura ne sme biti viša od 25^oC (77^oF), niti niža od 16^oC (61^oF).

1.6. OSVETLJENJE

Za FIVB svetska i zvanična takmičenja osvetljenje prostora za igru mora biti između 1000 i 1500 luksa, mereno 1 m iznad podloge prostora za igru.

1.

2. MREŽA I STUBOVI**D.3****2.1 VISINA MREŽE**

- 2.1.1** Mreža je postavljena vertikalno iznad srednje linije i njen vrh se nalazi na visini od 2,43 m za muškarce i 2,24 m za žene. 1.3.3
- 2.1.2** Njena visina se meri na sredini terena. Visina mreže (iznad bočnih linija) mora biti potpuno jednaka i ne sme prelaziti propisanu visinu za više od 2 cm. 1.1., 1.3.2
2.1.1

2.2 STRUKTURA

Mreža je 1 m široka i 9,50 do 10 m duga (po 25 do 50 cm sa svake strane bočnih traka), napravljena od crnih kvadratnih polja stranice 10 cm. D.3

Na njenom vrhu se nalazi horizontalna traka, širine 7 cm, napravljena od dvostruko presavijenog belog platna, prišivenog celom dužinom mreže. Na svakom kraju trake su rupe, kroz koje prolazi kanap, koji vezuje traku za stubove i drži gornji deo mreže zategnutim.

Kroz traku je provučena savitljiva žica (sajla) koja vezuje mrežu za stubove i zateže njen gornji deo.

Na dnu mreže je još jedna horizontalna traka, širine 5 cm, slična onoj na vrhu mreže kroz koju je provučen kanap. Taj kanap vezuje mrežu za stubove i zateže njen donji deo.

2.3. BOČNE TRAKE

Dve bele trake su učvršćene na mreži vertikalno i nalaze se direktno iznad svake bočne linije. 1.3.2
D.3

Široke su 5 cm, duge 1 m i smatraju se delom mreže.

2.4 ANTENE

Antena je savitljiva šipka duga 1,80 m i prečnika 10 mm, napravljena od fiberglasa ili sličnog materijala.

Antena je učvršćena za spoljnu ivicu svake bočne trake. Antene su postavljene na suprotnim stranama mreže. 2.3,
D.3

Gornjih 80 cm svake antene se prostire iznad mreže i označene su trakama različitih boja, najbolje crvenim i belim.

Antene se smatraju delom mreže i bočno ograničavaju prostor za prelaz lopte. 10.1.1
D.3, D.5

2.5 STUBOVI

- 2.5.1** Stubovi koji drže mrežu postavljeni su od 0,50 do 1,00 m izvan bočnih linija. Visoki su 2,55 m i najbolje je ako im se visina može podešavati. D.3

Za sva FIVB svetska i zvanična takmičenja, stubovi koji drže mrežu su postavljeni na udaljenosti od 1 m izvan bočnih linija.

- 2.5.2** Stubovi su okrugli i glatki, fiksirani za podlogu bez žica. Ne smeju imati delove koji predstavljaju opasnost ili smetnju.

2.6 DODATNA OPREMA

Sva dodatna oprema je regulisana propisima FIVB-a.

3. LOPTE

3.1 STANDARDI

Lopta mora biti okrugla, napravljena od meke prirodne ili sintetičke kože, sa "dušicom" od gume ili sličnog materijala.

Boja može biti jednoobrazno svetla ili kombinacija boja.

Sintetička koža i kombinacija boja lopti koje se koriste u međunarodnim zvaničnim takmičenjima mora biti u skladu sa FIVB standardima.

Obim lopte iznosi 65-67 cm a težina 260-280 g.

Unutrašnji pritisak iznosi od 0,30 do 0,325 kg/cm² (4,26 - 4,61 psi) (294,3 - 318,82 mbar ili hPa).

3.2 JEDNOOBRAZNOST LOPTI

Sve lopte koje se koriste na utakmici moraju imati iste standarde u pogledu obima, težine, pritiska, tipa, boje itd.

3.1

FIVB svetska i zvanična takmičenja, kao i nacionalni šampionati i lige šampiona moraju se igrati loptama koje je odobrio FIVB, osim u slučaju date saglasnosti od strane FIVB.

3.3 SISTEM SA TRI LOPTE

Za FIVB svetska i zvanična takmičenja koristiće se tri lopte. U ovom slučaju, šest skupljača lopti su raspoređeni u svakom uglu slobodne zone i po jedan iza prvog i drugog sudije.

D.10

POGLAVLJE 2 UČESNICI

PRAVILO

VIDI PRAVILO

4.	EKIPE	
4.1	SASTAV EKIPE	
4.1.1	Ekipa se može sastojati od najviše 12 igrača, jednog trenera, jednog pomoćnika trenera, jednog masera i jednog lekara.	5.2, 5.3
	Za FIVB svetska i zvanična takmičenja lekar mora biti prethodno akreditovan od strane FIVB.	
4.1.2	Jedan od igrača, izuzev Libera, je kapiten ekipe i mora biti označen u zapisniku.	15.1, 19.1.3
4.1.3	Samo igrači upisani u zapisnik mogu ući u teren i igrati utakmicu. Kada trener i kapiten ekipe potpišu zapisnik sastav ekipe upisan u zapisnik se više ne može menjati.	I., 5.1.1, 5.2.2
4.2	MESTO UČESNIKA	
4.2.1	Igrači koji nisu u igri moraju ili sedeti na svojoj klupi ili biti u svom prostoru za zagrevanje. Trener i ostali članovi ekipe sede na klupi, ali je mogu privremeno napustiti. Klupe za ekipe se nalaze pored zapisničkog stola, izvan slobodne zone.	1.4.4, 5.2.3, 7.3.3 D.1a, D.1b
4.2.2	Samo je članovima ekipe dozvoljeno da sede na klupi za vreme utakmice i da učestvuju u zagrevanju.	4.1.1, 7.2
4.2.3	Igrači koji nisu u igri mogu se zagrevati bez lopti:	
4.2.3.1	u toku igre: u zoni za zagrevanje;	1.4.4, 8.1 D.1a, D.1b
4.2.3.2	za vreme tajm-auta i tehničkih tajm-auta: u slobodnoj zoni, iza svog polja.	1.3.3, 15.4
4.2.4	Za vreme pauze između setova, igrači se mogu zagrevati sa loptama u slobodnoj zoni.	18.1
4.3	OPREMA	
	Oprema igrača se sastoji od: dresa, šortsa, čarapa i patika.	
4.3.1	Boja i dizajn dresova, šortseva i čarapa moraju biti jednoobrazni sa svaku ekipu (osim za Libera). Uniforma mora biti čista.	4.1, 19.2
4.3.2	Patike moraju biti lagane i savitljive sa gumenim ili kožnim đonom bez potpetica. Za seniorska FIVB svetska i zvanična takmičenja zabranjeno je nositi patike sa crnim đonom. Dresovi i šortsevi moraju biti u skladu sa FIVB standardima.	
4.3.3	Dresovi moraju biti označeni brojevima od 1 do 18.	
4.3.3.1	Brojevi se nalaze na sredini prednje i zadnje strane dresova. Boja i ton brojeva moraju biti različiti u odnosu na boju i ton dresova.	
4.3.3.2	Brojevi na prednjoj strani dresa moraju biti visoki najmanje 15 cm, a na zadnjoj strani najmanje 20 cm. Traka kojom su brojevi ispisan mora biti široka najmanje 2 cm.	
	Za FIVB svetska i zvanična takmičenja broj igrača se mora postaviti i na desnu nogavicu šortsa. Visina broja mora biti od 4 do 6 cm, a širina trake kojom je broj ispisan mora da iznosi najmanje 1 cm.	

4.3.4	Kapiten ekipe mora imati, ispod broja na grudima, traku veličine 8 x 2 cm.	5.1
4.3.5	Zabranjeno je nositi uniformu različite boje u odnosu na ostale igrače (ne važi za Libera) i/ili bez zvanične numeracije.	19.2
4.4	ZAMENA OPREME Prvi sudija može, jednom ili više igrača, odobriti:	23
4.4.1	da igraju bosi, Na FIVB svetskim i zvaničnim takmičenjima zabranjeno je igrati bos.	
4.4.2	promenu mokrih ili oštećenih uniformi između setova ili posle zamene igrača, pod uslovom da su boja, dizajn i broj nove (novih) uniforme (uniformi) isti,	4.3, 15.5
4.4.3	da po hladnom vremenu igraju u trenerkama pod uslovom da su one iste boje i dizajna za celu ekipu (osim za Libera) i numerisane u skladu sa Pravilom 4.3.3.	4.1.1, 19.2
4.5	ZABRANJENI PREDMETI	
4.5.1	Zabranjeno je nositi predmete koji mogu izazvati povredu ili dati igraču veštačku prednost.	
4.5.2	Igrači na sopstveni rizik mogu nositi naočare ili sočiva.	

PRAVILO

VIDI PRAVILO

5. LIDERI EKIPE

	Kapiten ekipe i trener su odgovorni za ponašanje i disciplinu članova svoje ekipe.	20
	Libero ne može biti kapiten ekipe.	19.1.3
5.1.	KAPITEN	
5.1.1	PRE UTAKMICE, kapiten ekipe potpisuje zapisnik i predstavlja svoju ekipu na žrebanju.	7.1, 25.2.1.1
5.1.2	ZA VREME UTAKMICE kapiten ekipe je kapiten u igri dok je na terenu. Kada kapiten ekipe nije na terenu, trener ili kapiten ekipe mora odrediti drugog igrača na terenu, ali ne Libera, koji će preuzeti ulogu kapitena u igri. Kapiten u igri obavlja tu ulogu dok ne izađe sa terena zamenom igrača ili dok se ne vrati kapiten ekipe ili dok se ne završi set.	6.2 19.1.3
	Kada je lopta van igre, samo je kapitenu u igri dozvoljeno da se obrati sudijama:	8.2
5.1.2.1	da bi zamolio za objašnjenje o primeni ili tumačenju Pravila igre kao i da bi preneo zahteve ili pitanja svojih saigrača. Ako se kapiten u igri ne slaže sa objašnjenjem prvog sudije, on može odlučiti da uloži protest protiv odluke sudije, ali u tom slučaju odmah mora obavestiti prvog sudiju da zadržava pravo da na kraju utakmice, u zapisnik, upiše zvaničan protest,	23.2.4
5.1.2.2	da bi zamolio za:	
	a) odobrenje za potpunu ili delimičnu zamenu opreme,	4.3, 4.4.2
	b) proveru pozicija ekipa,	7.4
	c) proveru poda, mreže, lopti itd.;	1.2, 2, 3
5.1.2.3	da traži tajm-aute i zamene igrača.	15.2.1, 15.4, 15.5
5.1.3	NA KRAJU UTAKMICE kapiten ekipe:	6.3
5.1.3.1	zahvaljuje sudijama i potpisuje zapisnik radi potvrde rezultata utakmice;	25.2.3.3

5.1.3.2 ako je na vreme obavestio prvog sudiju, može da potvrdi i upiše u zapisnik zvaničan protest u vezi sa tumačenjem ili primenom Pravila igre od strane sudije. 5.1.2.1
25.2.3.2

5.2 TRENER

5.2.1 Za vreme utakmice trener, izvan terena, vodi igru svoje ekipe. Bira početne postave, njihove zamene i uzima tajm-aute. U obavljanju tih poslova zvanično lice za kontakt mu je drugi sudija. 1.1, 7.3.2,
15.4, 15.5.

5.2.2 PRE UTAKMICE trener upisuje ili proverava prezimena i brojeve svojih igrača u zapisniku a zatim ga potpisuje. 4.1
25.2.1.1

5.2.3 ZA VREME UTAKMICE, trener:

5.2.3.1 pre svakog seta daje drugom sudiji ili zapisničaru uredno popunjene i potpisane listiće sa početnom postavom; 7.3.2

5.2.3.2 sedi na klupi najbliže zapisničaru ali to mesto može napustiti; 4.2

5.2.3.3 traži tajm-aute i zamene igrača; 15.4, 15.5

5.2.3.4 može, kao i ostali članovi ekipe, davati instrukcije igračima na terenu. Trener može davati ove instrukcije stojeći ili hodajući unutar slobodne zone ispred klupe svoje ekipe, od produžetka linije napada do prostora za zagrevanje, bez ometanja i odugovlačenja utakmice. 1.3.4
1.4.4

5.3 POMOĆNIK TRENERA

5.3.1 Pomoćnik trenera sedi na klupi za igrače, ali nema pravo da interveniše za vreme utakmice.

5.3.2 Ako trener mora da napusti svoju ekipu, pomoćnik trenera može, na zahtev kapitena u igri i uz odobrenje prvog sudije, preuzeti funkcije trenera. 5.1.2
5.2

POGLAVLJE 3 TOK IGRE

PRAVILO

VIDI PRAVILO

6. OSVAJANJE POENA, POBEDA U SETU I UTAKMICI

6.1 OSVAJANJE POENA

6.1.1 Poen

Ekipa osvaja poen:

6.1.1.1 ako uspešno upućena lopta dodirne protivničko polje;

8.3, 10.1.1

6.1.1.2 kada protivnička ekipa učini grešku;

6.12., D.11(23)

6.1.1.3 kada protivnička ekipa dobije kaznu.

16.2.3, 21.3.1

6.1.2 Greška

Ekipa pravi grešku čineći akciju u igri koja je suprotna pravilima (ili narušava pravila na neki drugi način). Sudije procenjuju greške i određuju posledice u skladu sa Pravilima igre:

6.1.2.1 ako su dve ili više grešaka učinjene jedna za drugom, računa se samo prva.

6.1.2.2 ako protivnici dve ili više grešaka učine istovremeno,, dosuđuje se OBOSTRANA GREŠKA i nadigravanje se ponavlja.

D.11 (23)

6.1.3 Posledice osvojenog nadigravanja

Nadigravanje je niz akcija u igri od trenutka servisnog udarca od strane servera do trenutka kada je lopta van igre.

8.1, 8.2

6.1.3.1 ako ekipa koja servira osvoji nadigravanje ona osvaja poen i nastavlja da servira;

6.1.3.2 ako ekipa koja prima servis osvoji nadigravanje, osvaja poen i mora sledeća servirati.

6.2 POBEDA U SETU

U setu (osim u odlučujućem, 5. setu) pobeđuje ekipa koja prva osvoji 25 poena sa vođstvom od najmanje dva poena. U slučaju nerešenog rezultata 24-24, igra se nastavlja dok se ne postigne vođstvo od dva poena (26-24; 27-25; ...).

D.11(9)

6.3.2

6.3 POBEDA U UTAKMICI

D.11(9)

6.3.1 Pobednik utakmice je ekipa koja osvoji tri seta.

6.2

6.3.2 U slučaju izjednačenog rezultata 2-2, odlučujući (peti) set se igra do 15 poena sa vođstvom od najmanje dva poena.

7.1, 15.4.1

6.4 NEODAZIVANJE I NEKOMPLETNA EKIPA

6.4.1 Ako ekipa odbije da igra nakon što je bila pozvana da to učini, smatraće se da se nije odazvala da igra i gubi utakmicu rezultatom 0-3 i 0-25 u svakom setu.

6.2, 6.3

6.4.2 Ekipa koja se bez opravdanog razloga ne pojavi na terenu smatra se da se nije odazvala a posledice su kao u Pravilu 6.4.1.

6.4.3 Ekipa koja je proglašena NEKOMPLETNOM za set ili utakmicu, gubi set ili utakmicu. Protivničkoj ekipi se dodaju poeni, ili poeni i setovi, neophodni za pobeđu u setu ili utakmici. Nekompletna ekipa zadržava svoje poene i setove.

6.2, 6.3
7.3.1

7. ELEMENTI IGRE

- 7.1. ŽREB**
Pre početka utakmice, prvi sudija obavlja žreb, radi određivanja prava na prvi servis i strana terena za prvi set. 12.1.1
- Ako se igra odlučujući set, obavlja se novi žreb. 6.3.2
- 7.1.1 Žreb se obavlja u prisustvu oba kapitena ekipa. 5.1
- 7.1.2 Pobjednik žreba bira:
- 7.1.2.1 pravo serviranja ili prijema servisa, 12.1.1
ili
- 7.1.2.2 stranu terena.
Onome ko u žrebanju izgubi, ostaje izbor preostalog.
- 7.1.3 U slučaju naizmjeničnog zagrevanja, ekipa koja ima prvi servis prva se zagreva na mreži. 7.2
- 7.2 ZAGREVANJE**
- 7.2.1 Pre utakmice ekipe imaju pravo na 6 minuta zajedničkog zagrevanja na mreži, ako su prethodno imale slobodan teren na raspolaganju, u protivnom imaju pravo na 10 minuta zagrevanja.
- 7.2.2 Ako bilo koji kapiten ekipe zahteva odvojeno (naizmjenično) zagrevanje na mreži, svaka ekipa se može zagrevati na mreži po 3 odnosno 5 minuta, u skladu sa Pravilom 7.2.1. 7.2.1
- 7.3 POČETNA POSTAVA EKIPE**
- 7.3.1 Svaka ekipa uvek mora imati 6 igrača u igri. 6.4.3
- Početna postava ekipe ukazuje na redosled rotiranja igrača na terenu. Taj redosled se mora poštovati tokom celog seta. 7.6
- 7.3.2 Pre početka svakog seta, trener mora na listiću za postavu prijaviti početnu postavu svoje ekipe. Listić, uredno popunjen i potpisan, predaje drugom sudiji ili zapisničaru. 5.2.3.1, 19.1.2, 24.3.1, 25.2.1.2
- 7.3.3 Igrači koji nisu u početnoj postavi za set, su zamene za taj set (osim Libera). 7.3.2, 15.5, 19.1.2
- 7.3.4 Pošto se listić sa postavom preda drugom sudiji ili zapisničaru, nikakva promena u postavi ne može biti odobrena bez pravilne zamene. 15.2.2, 15.5
- 7.3.5 U slučaju razlike između stvarne pozicije igrača na terenu i na listiću za postavu, postupak je: 24.3.1
- 7.3.5.1 kada se takva razlika utvrdi pre početka seta, pozicija igrača na terenu se mora ispraviti u skladu sa listićem za postavu i to bez sankcija; 7.3.2
- 7.3.5.2. kada se, pre početka seta, na terenu nalazi igrač koji nije upisan na listiću za postavu za taj set, taj igrač mora biti promenjen u skladu sa listićem za postavu i to bez sankcija. 7.3.2
- 7.3.5.3 međutim, ako trener želi da zadrži na terenu tog neupisanog igrača/če mora zatražiti pravilnu zamenu/e koja/e će se upisati u zapisnik. 15.2.2
- 7.4 POZICIJE IGRAČA** D.4
U trenutku kada server udari loptu, obe ekipe se moraju nalaziti u okviru svog polja, raspoređene prema redosledu rotacije (osim servera). 7.6.1, 8.1, 12.4

- 7.4.1 Pozicije igrača su označene brojevima na sledeći način:
- 7.4.1.1 tri igrača pored mreže su igrači prednje linije i zauzimaju pozicije 4 (prednji levi), 3 (prednji srednji) i 2 (srednji desni);
- 7.4.1.2 ostala tri igrača su igrači zadnje linije i zauzimaju pozicije 5 (zadnji levi), 6 (zadnji srednji) i 1 (zadnji desni).
- 7.4.2 Odnos pozicija između igrača:
- 7.4.2.1 svaki igrač zadnje linije mora biti dalji od srednje linije u odnosu na njemu odgovarajućeg igrača prednje linije;
- 7.4.2.2 odgovarajući igrači prednje i zadnje linije moraju biti bočno postavljeni prema redosledu određenom u Pravilu 7.4.1.
- 7.4.3 Pozicije igrača se određuju i kontrolišu na osnovu pozicije stopala koja dodiruju tlo, i to: *D.4*
- 7.4.3.1 bar deo stopala svakog igrača prednje linije mora biti bliži srednjoj liniji u odnosu na stopala njemu odgovarajućeg igrača zadnje linije; *1.3.3*
- 7.4.3.2 bar deo stopala svakog desnog (levog) igrača mora biti bliži desnoj (levoj) bočnoj liniji u odnosu na stopala srednjeg igrača te linije. *1.3.2*
- 7.4.4 Posle servisnog udarca, igrači se mogu slobodno kretati i zauzeti bilo koju poziciju u svom polju i slobodnoj zoni. *11.2.2*
- 7.5 POZICIONA GREŠKA** *D.4*
- 7.5.1 Ekipe čini pozicionu grešku ako bilo koji igrač nije u pravilnoj poziciji u trenutku kada server udari loptu. *D.11(13)*
7.3, 7.4
- 7.5.2 Ako server učini servisnu grešku u momentu servisnog udarca, računa se da je ta greška nastupila pre pozicione greške. *12.4, 12.7.1*
- 7.5.3 Ako servis postane pogrešan posle servisnog udarca, prva je nastupila poziciona greška. *12.7.2*
- 7.5.4 Posledice pozicione greške su sledeće:
- 7.5.4.1 ekipa se sankcioniše gubitkom nadigravanja; *6.1.3*
- 7.5.4.2 pozicija igrača se ispravlja. *7.3, 7.4*
- 7.6 ROTACIJA**
- 7.6.1 Redosled rotacije je određen početnom postavom ekipe, a kontroliše se redosledom serviranja i pozicijom igrača tokom seta. *7.6.1, 7.4.1*
12.2
- 7.6.2 Kada ekipa koja je primala servis stekne pravo da servira, njeni igrači se rotiraju za jednu poziciju u smeru kazaljke na satu: igrač sa pozicije 2 se rotira na poziciju 1 da servira, igrač sa pozicije 1 rotira se na poziciju 6, itd. *12.2.2.2*
- 7.7 ROTACIONA GREŠKA** *D.11(13)*
- 7.7.1 Rotaciona greška je učinjena kada SERVIS nije izveden u skladu sa redosledom rotacije. Posledice su sledeće: *7.6.1, 12*
- 7.7.1.1 ekipa se sankcioniše gubitkom nadigravanja; *6.1.3*
- 7.7.1.2 redosled rotiranja se ispravlja. *7.6.1*
- 7.7.2 Pored toga, zapisničar treba da utvrdi tačan trenutak nastanka greške i svi poeni te ekipe, osvojeni posle toga, se moraju poništiti. Poeni protivnika ostaju važeći. *25.2.2.2*
- Ako se taj trenutak ne može utvrditi, neće biti poništavanja poena nego je gubitak nadigravanja *6.1.3*

jedina sankcija.

POGLAVLJE 4 AKCIJE U IGRI

PRAVILO

VIDI PRAVILO

8. SITUACIJE U IGRI

8.1 LOPTA U IGRI

Lopta je u igri od trenutka servisnog udarca koji je odobrio prvi sudija.

12.3

8.2 LOPTA VAN IGRE

Lopta je van igre od trenutka učinjene greške koju je zviždukom dosudio jedan od sudija, a ako greške nema, od trenutka zvižduka.

8.3 LOPTA "UNUTRA"

Lopta je "unutra" kada dodirne pod terena, uključujući i granične linije.

D.11(14), D12.(1)
1.1, 1.3.2

8.4 LOPTA "U AUTU"

Lopta je "u autu" kada:

D11.(15)

8.4.1 je deo lopte koji dodiruje pod potpuno izvan graničnih linija;

1.3.2, D12(2)

8.4.2 dodirne predmet izvan terena, plafon ili osobu koja nije u igri;

D.12(4)

8.4.3 dodirne antenu, kanape i sajle koji drže mrežu, stubove ili samu mrežu izvan bočnih traka;

2.3,
D.5, D.12(4)

8.4.4 prelazi vertikalnu ravan mreže, bilo delimično bilo potpuno izvan prostora za prelaz, osim u slučaju iz Pravila 10.1.2;

10.1.1,
D.5, D12 (4)

8.4.5 u celosti prođe kroz prostor ispod mreže.

23.3.2.3,
D.5, D.11(22)

PRAVILO

VIDI PRAVILO

9. IGRANJE LOPTOM

Svaka ekipa mora igrati unutar svog polja i svoje slobodne zone (osim u slučaju iz Pravila 10.1.2). Međutim, lopta može biti vraćena izvan slobodne zone.

9.1 ODIGRAVANJA EKIPE

Odigravanje je bilo koji kontakt sa loptom od strane igrača u igri.

Ekipa ima pravo na najviše tri odigravanja (ne računajući blokiranje, Pravilo 14.4.1) da bi vratila loptu. Ako koristi više od tri, ekipa čini grešku: "ČETIRI ODIGRAVANJA".

9.1.1 UZASTOPNI KONTAKTI

Igrač ne sme dva puta uzastopno odigrati loptu (osim u slučajevima iz Pravila 9.2.3, 14.2 i 14.4.2).

14.2, 14.4.2

9.1.2 ISTOVREMENI KONTAKTI

Dva ili tri igrača smeju dodirnuti loptu u istom trenutku.

9.1.2.1 Kada dva (tri) saigrača dodirnu loptu istovremeno, to se računa kao dva (tri) odigravanja (izuzev u slučaju blokiranja). Ako oni nastoje da odigraju loptom ali samo je jedan od njih dodirne, to se računa kao jedno odigravanje. Sudar igrača ne predstavlja grešku.

9.1.2.2 Kada dva protivnička igrača istovremeno dodirnu loptu iznad mreže, a lopta ostane u igri, ekipa koja je prihvatila ima pravo na nova tri odigravanja. Ako takva lopta ode u "aut", to je greška ekipe sa suprotne strane.

9.1.2.3 Ako istovremena odigravanja protivničkih igrača iznad mreže, prouzrokuju "ZADRŽANU LOPTU", to je obostrana greška i nadigravanje se ponavlja.

6.1.2.2,
9.2.2

9.1.3 POMOĆ PRI ODIGRAVANJU

U okviru prostora za igru, igraču nije dozvoljeno da se pomogne saigračem ili bilo kojom konstrukcijom/predmetom u nastojanju da odigra loptu.

Međutim, igrač koji je u opasnosti da učini grešku (dodirne mrežu, pređe srednju liniju, itd) sme biti zaustavljen ili zadržan od saigrača.

9.2 KARAKTERISTIKE ODIGRAVANJA

9.2.1 Lopta može dodirnuti bilo koji deo tela.

9.2.2 Lopta ne sme biti zadržana i/ili bačena. Može se odbiti u bilo kom pravcu.

9.2.3 Lopta može dodirnuti različite delove tela, pod uslovom da su kontakti izvedeni istovremeno.

Izuzeci:

9.2.3.1 u slučaju blokiranja, uzastopni kontakti mogu biti učinjeni od strane jednog ili više blokera pod uslovom da su se kontakti dogodili za vreme jedne akcije; 14.1.1, 14.2

9.2.3.2 u slučaju prvog odigravanja ekipe, lopta može uzastopno dodirnuti različite delove tela pod uslovom da je do kontakata došlo u jednom pokretu. 9.1, 14.4.1

9.3 GREŠKE ODIGRAVANJA LOPTOM

9.3.1 ČETRI ODIGRAVANJA: pre nego što vrati loptu, ekipa odigra četiri puta. 9.1, D.11(18)

9.3.2 POMOĆ PRI ODIGRAVANJU: igrač se pomogne saigračem ili nekom konstrukcijom -predmetom u nastojanju da odigra loptu, u okviru prostora za igru. 9.1.3

9.3.3 ZADRŽANA LOPTA: lopta je zadržana i/ili bačena, tj. lopta se ne odbija prilikom odigravanja 9.2.2, D.11.(16)

9.3.4 DVOSTRUKI KONTAKT: igrač/ica odigra loptu dva puta uzastopno ili lopta uzastopno dodirne različite delove tela. 9.2.3, D.11(17)

PRAVILO

VIDI PRAVILO

10. LOPTA NA MREŽI**10.1 LOPTA PRELAZI PREKO MREŽE**

10.1.1 Lopta poslata u protivničko polje mora preći preko mreže u okviru prostora za prelaz lopte. Prostor za prelaz lopte je deo vertikalne ravni mreže i ograničen je: 10.2, D.5

10.1.1.1 odozdo, gornjom ivicom mreže; 2.2

10.1.1.2 sa strane, antenama i njihovim zamišljenim produžecima; 2.4

10.1.1.3 odozgo, plafonom.

10.1.2 Lopta koja je prešla ravan mreže ka protivničkoj slobodnoj zoni, potpuno ili delimično kroz spoljni prostor, sme biti vraćena u okviru dozvoljenih odigravanja pod uslovima: 9.1

10.1.2.1 da igrač ne dodirne protivničko polje; 11.2.2

10.1.2.2 da lopta koja je vraćena, ponovo prelazi ravan mreže potpuno ili delimično kroz spoljni prostor na istoj strani terena.
Protivnička ekipa ne sme sprečiti takvu akciju.

- 10.2 LOPTA DODIRUJE MREŽU**
Prilikom prelaska mreže, lopta je može dodirnuti. 10.1.1
- 10.3 LOPTA U MREŽI**
- 10.3.1 Lopta koja je poslata u mrežu može biti vraćena u okviru tri odigravanja ekipe. 9.1
- 10.3.2 Ako lopta pocepa ili obori mrežu, nadigravanje se poništava i ponavlja.

PRAVILO

VIDI PRAVILO

11. IGRAČ PORED MREŽE**11.1 PRELAZ PREKO MREŽE**

- 11.1.1 Prilikom blokiranja, igrač može dodirnuti loptu preko mreže, pod uslovom da ne ometa protivnikovu igru pre ili za vreme protivnikovog udarca u napadu. 14.1
14.3
- 11.1.2 Posle udarca u napadu, igraču je dozvoljeno da pređe rukom preko mreže, pod uslovom da se kontakt dogodio u sopstvenom prostoru za igru.

11.2 PRELAZ ISPOD MREŽE

- 11.2.1 Dozvoljeno je preći u protivnički vazdušni prostor ispod mreže pod uslovom da to ne ometa protivnikovu igru.
- 11.2.2 Prelaz u protivničko polje, preko srednje linije: 1.3.3
D.11(22)
- 11.2.2.1 Dozvoljeno je dodirnuti protivničko polje stopalom (stopalima) ili šakom (šakama), pod uslovom da je jedan deo stopala/šaka kojima je izvršen prelaz ili u kontaktu sa srednjom linijom, ili direktno iznad nje. 1.3.3
- 11.2.2.2 Zabranjeno je dodirnuti protivničko polje bilo kojim drugim delom tela. 11.2.2.1
D.11(22)
- 11.2.3 Igrač može ući u protivničko polje od trenutka kada je lopta van igre. 8.2
- 11.2.4 Igrači mogu preći u protivničku slobodnu zonu pod uslovom da ne ometaju protivnikovu igru.

11.3 DODIR MREŽE

- 11.3.1 Dodir mreže od strane igrača nije greška, osim ako je učinjen za vreme akcije odigravanja loptom, ili da to ometa igru. 11.4.4,
24.3.2.3
Neke akcije odigravanja loptom mogu podrazumevati akcije u kojima igrači zapravo ne dodiruju loptu.
- 11.3.2 Pošto je igrač odigrao loptu, sme dodirnuti stub, sajlu/konopac ili bilo koji drugi predmet izvan ukupne dužine mreže i to pod uslovom da to ne ometa igru.
- 11.3.3 Kada je lopta upućena u mrežu i to prouzrokuje da mreža dodirne protivnika, nema greške.

11.4 GREŠKE IGRAČA PORED MREŽE

- 11.4.1 Igrač dodirne loptu ili protivnika u protivničkom prostoru pre ili za vreme protivničkog udarca u napadu. 11.1.1,
D.11(20)
- 11.4.2 Igrač pređe u protivnički prostor ispod mreže, ometajući protivnikovu igru. 11.2.1
- 11.4.3 Igrač pređe u protivničko polje. 11.1.2.2
- 11.4.4 Igrač dodirne mrežu ili antenu za vreme svoje akcije odigravanja loptom ili ometa igru. 11.3.1,
D.11(19)

12.	SERVIS	
	Servis je akcija kojom desni igrač zadnje linije, koji se nalazi u zoni za serviranje, ubacuje loptu u igru	8.1, 12.4.1
12.1	PRVI SERVIS U SETU	
12.1.1	Prvi servis u prvom setu, kao i u odlučujućem (petom) setu, izvodi ekipa određena žrebom.	6.3.2, 7.1
12.1.2	Ostali setovi počinju servisom ekipe koja nije prva servirala u prethodnom setu.	
12.2	REDOSLED SERVIRANJA	
12.1	Igrači moraju slediti redosled serviranja upisan na listić za postavu.	7.3.1 7.3.2
12.2.2	Posle prvog servisa u setu, koji će igrač servirati određuje se na sledeći način:	12.1
12.2.2.1	kada ekipa koja servira pobjedi u nadigravanju, igrač (ili njegova zamena) koji je prethodno servirao servira ponovo,	6.1.3, 15.5
12.2.2.2	kada ekipa koja je primala servis pobjedi u nadigravanju, stiče pravo da servira i rotira se pre servisa. Serviraće igrač koji se pomera sa prednje desne pozicije na zadnju desnu poziciju.	6.1.3, 7.6.2
12.3	ODOBRENJE SERVISA	
	Prvi sudija odobrava servis, pošto je proverio da su obe ekipe spremne za igru i da je lopta u posedu servera.	12, D.11(1,2)
12.4	IZVOĐENJE SERVISA	D.11(10)
12.4.1	Lopta mora biti udarena jednom šakom ili bilo kojim drugim delom ruke, pošto je izbačena ili ispuštena iz ruke (ruku).	
12.4.2	Samo je jednom dozvoljeno izbaciti ili ispustiti loptu. Driblanje ili prebacivanje lopte iz ruke u ruku je dozvoljeno.	
12.4.3	U momentu servisnog udarca ili odraza prilikom skok servisa, server ne sme dodirivati teren (uključujući osnovnu liniju) niti pod izvan zone za serviranje.	1.4.2 D.12(4)
	Posle udarca, server može kročiti/doskočiti izvan zone za serviranje ili u teren.	
12.4.4	Server mora udariti loptu u roku od 8 sekundi pošto je prvi sudija zviždukom dao znak za servis.	12.3, D.11 (11)
12.4.5	Servis izveden pre sudijnog zvižduka se poništava i ponavlja.	12.3
12.5	ZAKLON	D.11 (12)
12.5.1	Igrači ekipe koja servira ne smeju sprečavati protivničke igrače, pojedinačnim ili grupnim zaklanjanjem ("maskom"), da vide servera ili putanju lopte.	12.5.2
12.5.2	Igrač ili grupa igrača ekipe koja servira čini zaklon ako: maše rukama, skače ili se kreće levo-desno za vreme izvođenja servisa, ili stoje grupisani da bi prikriili putanju lopte.	12.4, D.6
12.6	GREŠKE ZA VREME SERVIRANJA	
12.6.1	<i>Greške servisa</i> Sledeće greške dovode do promene servisa čak i ako je protivnik u pogrešnoj poziciji. Server:	12.2.2.2, 12.7.1 12.7.1
12.6.1.1	narušava redosled serviranja,	12.2
12.6.1.2	ne izvodi servis pravilno.	12.4

12.6.2	<i>Greške posle servisnog udarca</i> Pošto je lopta pravilno udarena, servis postaje pogrešan (osim ako je igrač u pogrešnoj poziciji) ako lopta:	12.4 12.7.2
12.6.2.1	dodirne igrača ekipe koja servira ili ne pređe vertikalnu ravan mreže potpuno unutar prostora za prelaz lopte;	8.4.4, 8.4.5 10.1.1, D.11(19)
12.6.2.2	ode u "aut";	8.4
12.6.2.3	prelazi preko zaklona;	12.5
12.7	GREŠKE NAKON SERVIRANJA I POZICIONE GREŠKE	
12.7.1	Ako server čini grešku u momentu servisnog udarca (nepravilno izvođenje, pogrešan redosled serviranja, itd.), a protivnik je u pogrešnoj poziciji, sankcioniše se greška serviranja.	7.5.1, 7.5.2 12.6.1
12.7.2	Naprotiv, ako je izvođenje servisa bilo pravilno, a servis kasnije postaje pogrešan (ode u aut, prelazi preko zaklona, itd.), prvo je učinjena poziciona greška i ona se sankcioniše.	7.5.3, 12.6.2

PRAVILO

VIDI PRAVILO

13. UDARAC U NAPADU

13.1.	UDARAC U NAPADU	12, 14.1.1
13.1.1	Udarcima u napadu se smatraju sve akcije kojima se lopta upućuje ka protivniku sa izuzetkom servisa i bloka.	D2
13.1.2	Za vreme udarca u napadu, „kuvanje“ je dozvoljeno ako je kontak čist i ako lopta nije zadržana ili bačena.	9.2.2
13.1.3	Udarac u napadu je izveden u trenutku kada lopta potpuno pređe vertikalnu ravan mreže ili je dodirne protivnik.	
13.2	OGRANIČENJA ZA UDARAC U NAPADU	
13.2.1	Igrač prednje linije može izvesti udarac u napadu na bilo kojoj visini, pod uslovom da je kontak sa loptom ostvaren u sopstvenom prostoru za igru (osim u slučaju iz Pravila 13.2.4).	7.4.1.1
13.2.2	Igrač zadnje linije može izvesti udarac u napadu na bilo kojoj visini iza prednje zone:	1.4.1, 7.4.1.2, 19.3.1.2, D.8
13.2.2.1	prilikom odraza, igračevo stopalo (stopala) ne sme dodirivati niti prelaziti liniju napada;	1.3.4
13.2.2.2	posle udarca, igrač može doskočiti u prednju zonu.	1.4.1
13.2.3	Takođe, igrač zadnje linije može izvesti udarac u napadu iz prednje zone ako u momentu kontakta lopta nije u celosti (celim obimom) iznad gornje ivice mreže.	1.4.1, 7.4.1.2 D.8
13.2.4	Nijednom igraču nije dozvoljeno da izvede udarac u napadu na protivnikov servis kada je lopta u prednjoj zoni i u celosti iznad gornje ivice mreže.	1.4.1
13.3	GREŠKE UDARCA U NAPADU	
13.3.1	Igrač odigrava loptu unutar protivnikovog prostora za igru.	13.2.1
13.3.2	Igrač pošalje loptu u "aut".	8.4
13.3.3	Igrač zadnje linije izvede udarac u napadu iz prednje zone, ako je u trenutku udarca lopta u celosti bila iznad gornje ivice mreže.	1.4.1, 7.4.1.2, 13.2.3, D.11(21)
13.3.4	Igrač izvede udarac u napadu na protivnikov servis, kada je lopta u prednjoj zoni i u celosti iznad gornje ivice mreže.	13.2.4, D.11(21)

13.3.5	Libero izvede udarac u napadu u trenutku kada je lopta u celosti iznad gornje ivice mreže.	19.3.1.2,
D.11(21)
13.3.6	Igrač izvede udarac u napadu kada je lopta u celosti iznad gornje ivice mreže, a digao ju je Libero prstima stojeći u prednjoj zoni.	19.3.1.4,
D.11(21)

PRAVILO

VIDI PRAVILO

14. BLOK**14.1 BLOKIRANJE**

14.1.1	Blokiranje je akcija igrača u blizini mreže kojom se lopta, koja dolazi sa protivničke strane, presreće pružanjem ruku iznad gornje ivice mreže. Samo je igračima prednje zone dozvoljeno da izvedu akciju blokiranja.	7.4.1
14.1.2	Pokušaj blokiranja
Pokušaj blokiranja je akcija blokiranja bez dodira lopte.	
14.1.3	Izveden blok
Blok je izveden kada bloker dodirne loptu.	D.7
14.1.4	Grupni blok
Grupni blok čine dva ili tri igrača koji su blizu jedan drugome a izveden je kada lopta dodirne jednog od njih. .	
14.2	DODIR BLOKA
Jedan ili više igrača koji blokiraju mogu ostvariti uzastopne (brze i neprekidane) kontakte sa loptom, pod uslovom su se kontakti dogodili za vreme jedne akcije.	9.1.1; 9.2.3
14.3	BLOKIRANJE U PROTIVNIČKOM PROSTORU
Prilikom blokiranja, igrači mogu postaviti svoje šake i ruke preko mreže, pod uslovom da to ne ometa protivnikovu igru. Znači, nije dozvoljeno dodirnuti loptu preko mreže sve dok protivnik ne izvede udarac u napadu.	13.1.1
14.4	BLOK I ODIGRAVANJA EKIPE	
14.4.1	Dodir bloka se ne računa kao odigravanje ekipe. Zato, posle dodira bloka ekipa ima pravo na još tri odigravanja da bi vratila loptu.	9.1
14.4.2	Prvo odigravanje posle bloka može da izvede bilo koji igrač, uključujući onoga koji je dodirnuo loptu u bloku.	
14.5	BLOKIRANJE SERVISA
Zabranjeno je blokirati protivnički servis.	
14.6	GREŠKE BLOKIRANJA	D.11(12)
14.6.1	Bloker dodiruje loptu u protivničkom prostoru pre ili istovremeno sa protivnikovim udarcem u napadu.	14.3
14.6.2	Igrač zadnje linije ili Libero izvede akciju blokiranja ili učestvuje u izvedenom grupnom blokiranju.	14.1, 14.5
19.3.1.3
14.6.3	Blokiranje protivničkog servisa.	14.5
14.6.4	Lopta od bloka odlazi "u aut".	8.4
14.6.5	Blokiranje lopte u protivničkom prostoru izvan antene.	
14.6.6	Libero pokušava individualni ili grupni blok.	14.1
19.3.1.3

POGLAVLJE 5 PREKIDI I ODUGOVLAČENJA

PRAVILO

VIDI PRAVILO

15.	PRAVILNI PREKIDI IGRE	
	Pravilni prekidi igre su TAJM-AUTI i ZAMENE IGRAČA.	<i>15.4, 15.5</i>
15.1	BROJ PRAVLNIH PREKIDA Svaka ekipa ima pravo da zatraži najviše dva tajm auta i šest zamena igrača po setu.	<i>6.2, 15.4, 15.5</i>
15.2	ZAHTEV ZA PRAVILNE PREKIDE	
15.2.1	Prekide mogu zahtevati isključivo trener ili kapiten u igri. Zahtev se čini pokazivanjem odgovarajućeg znaka rukom, kada je lopta van igre i pre zvižduka za servis.	<i>5.1.2, 5.2 15 8.2, 12.3 D.11 (4,5)</i>
	Za FIVB svetska i zvanična takmičenja obavezno je korišćenje zvučnog signala a potom znaka rukom prilikom zahteva za tajm-aut.	
15.2.2	Zamena pre početka seta je dozvoljena i upisuje se kao pravilna zamena za taj set.	<i>7.3.4</i>
15.3	REDOSLED PREKIDA	
15.3.1	Zahtev za jedan ili dva tajm-auta i jedan zahtev za zamenu igrača od strane obe ekipe može da sledi jedan za drugim bez potrebe da se igra nastavi.	<i>15.4, 15.5</i>
15.3.2	Međutim, za vreme istog prekida igre ekipa nema pravo da uzastopno ponavlja zahtev za zamenu igrača. Dva ili više igrača mogu biti zamenjena za vreme istog prekida.	<i>15.5, 15.6.1</i>
15.4	TAJM-AUTI I TEHNIČKI TAJM-AUTI	
15.4.1	Svi zatraženi tajm-auti traju 30 sekundi. Za FIVB svetska i zvanična takmičenja, u prva četiri seta, dva dodatna "tehnička tajm-auta" u trajanju od 60 sekundi primenjuju se automatski kada ekipa koja vodi osvoji 8. i 16. poen.	<i>D.11(4) 15.3.1</i>
	U odlučujućem (petom) setu, nema "tehničkih tajm-auta"; samo dva tajma-auta u trajanju od 30 sekundi mogu biti zatražena od strane svake ekipe.	<i>6.3.2</i>
15.4.2	Za vreme svakog tajm-auta igrači koji su u igri moraju otići u slobodnu zonu, u blizinu svoje klupe za rezervne igrače.	
15.5	ZAMENA IGRAČA, Zamena igrača je čin kojim igrač (ali ne i Libero ili igrač umesto koga je Libero u igri), posle upisivanja u zapisnik, ulazi u igru na poziciju drugog igrača koji, u tom trenutku, mora da napusti teren. Zamenu igrača mora da odobri sudija.	<i>D.11(5) D.11(5) 15.10, 19.3.2</i>
15.6	OGRANIČENJA KOD ZAMENE IGRAČA	
15.6.1	Jedna ekipa ima pravo na najviše šest zamena igrača u setu. Jedan ili više igrača mogu biti zamenjeni istovremeno.	
15.6.2	Igrač početne postave može napustiti igru, pa se potom vratiti, ali samo jednom u setu i to na svoju prethodnu poziciju u postavi.	<i>7.3.1</i>
15.6.3	Igrač-zamena, može ući u igru na mesto igrača početne postave, ali samo jednom u setu i može biti zamenjen samo istim igračem početne postave.	<i>7.3.1</i>

- 15.7 IZUZETNA ZAMENA**
 Povredeni igrač (osim Libera), koji ne može nastaviti igru mora biti pravilno zamenjen. Ako to nije moguće, ekipa ima pravo na IZUZETNU zamenu, bez obzira na ograničenja iz Pravila 15.6. 15.6,
19.3.3
- Izuzetna zamena znači da bilo koji igrač koji nije na terenu u momentu kada se povreda desila (osim Libera i igrača umesto kojeg je Libero u igri), može u igri zameniti povređenog igrača. Ovako zamenjeni povređeni igrač se ne može vratiti u igru na toj utakmici.
- Izuzetna zamena se ni u kom slučaju ne može računati u pravilne zamene.
- 15.8 ZAMENA ISKLJUČENOG ILI ODSTRANJENOG IGRAČA**
 ISKLJUČENI ili ODSTRANJENI igrač mora biti zamenjen pravilno. Ako to nije moguće, ekipa se proglašava NEKOMPLETNOM. 6.4.3, 7.3.1
15.6, 21.3.2
21.3.3
- 15.9 NEPRAVILNA ZAMENA**
- 15.9.1 Zamena je nepravilna ako prevazilazi ograničenja iz Pravila 15.6 (osim u slučaju iz Pravila 15.7).
- 15.9.2 Kada ekipa izvrši nepravilnu zamenu a igra se nastavi, postupak je sledeći: 8.1
- 15.9.2.1 ekipa se kažnjava gubitkom nadigravanja, 6.1.3
- 15.9.2.2 zamena se ispravlja,
- 15.9.2.3 poeni ekipe koja je učinila grešku, osvojeni posle učinjene greške, se poništavaju. Protivnikovi poeni ostaju važeći.
- 15.10 POSTUPAK ZAMENE**
- 15.10.1 Zamena igrača se mora izvesti u zoni za zamenu. 1.4.3,
D.1b
- 15.10.2 Zamena traje samo onoliko vremena koliko je potrebno za upisivanje u zapisnik i ulazak, odnosno izlazak igrača. 15.10.3
25.2.2.3
- 15.10.3 U trenutku zahteva za zamenu, igrač-zamena mora biti spreman da uđe u teren, stojeći blizu zone za zamenu. 1.4.3, 7.3.3,
15.6.3
- Ako to nije slučaj, zamena se neće odobriti i ekipa se sankcioniše za odugovlačenje. 16.2
- Za FIVB i zvanična takmičenja, prilikom zamene se koriste tablice sa brojevima.**
- 15.10.4 Ako ekipa namerava da izvrši više od jedne zamene, broj zamena mora biti naznačen u vreme upućivanja zahteva. U tom slučaju zamene se izvode sukcesivno, jedan po jedan par igrača. 5.2
15.2.1
15.3.2
- 15.11 NEOSNOVANI ZAHTEVI**
- 15.11.1 Neosnovano je zahtevati prekid: 15
- 15.11.1.1 za vreme nadigravanja u trenutku ili posle zvižduka za servis, 6.1.3, 15.2.1
- 15.11.1.2 od strane neovlašćenog člana ekipe, 15.2.1
- 15.11.1.3 za zamenu igrača pre nego što je igra nastavljena posle prethodne zamene igrača iste ekipe, 15.3.2
- 15.11.1.4 posle iskorišćenog dozvoljenog broja tajm-auta i zamena igrača. 15.1
- 15.11.2 Prvi neosnovani zahtev u utakmici, koji ne utiče na igru niti ju ne odugovlači, biće odbijen bez ikakvih posledica. 16.1
- 15.11.3 Ponovljeni neosnovani zahtev u utakmici predstavlja odugovlačenje. 16

PRAVILO

VIDI PRAVILO

16. ODUGOVLAČENJE IGRE**16.1 VRSTE ODUGOVLAČENJA**

Nepravilna akcija kojom se odlaže nastavak igre je odugovlačenje i podrazumeva, između ostalog:

16.1.1	odugovlačenje zamene igrača,	15.10.2
16.1.2	produžavanje drugih prekida igre, pošto je bio dat znak za nastavak igre,	15
16.1.3	traženje nepravilne zamene,	15.9
16.1.4	ponavljanje neosnovanog zahteva,	15.11.2
16.1.5	odugovlačenje igre od strane člana ekipe.	

16.2 SANKCIJE ZA ODUGOVLAČENJE

16.2.1	"Opomena za odugovlačenje" i "kazna za odugovlačenje" su sankcije za ekipu.	
16.2.1.1	Sankcije za odugovlačenje važe za celu utakmicu.	6.3
16.2.1.2	Sve sankcije za odugovlačenje se upisuju u zapisnik.	25.2.2.6
16.2.2	Prvo odugovlačenje u utakmici od strane bilo kog člana ekipe se sankcioniše "OPOMENOM ZA ODUGOVLAČENJE".	4.1.1, 6.3
D.11(25)
16.2.3	Drugo i sva sledeća odugovlačenja, bilo koje vrste, od strane bilo kog člana iste ekipe, u istoj utakmici, predstavljaju grešku i sankcionišu se "KAZNOM ZA ODUGOVLAČENJE": gubitak nadigravanja.	6.1.3,
D.11(25)
16.2.4	Sankcije za odugovlačenje dodeljene pre ili između setova primenjuju se u narednom setu.	6.3, 18.1

PRAVILO

VIDI PRAVILO

17. IZUZETNI PREKIDI IGRE**17.1 POVREDA**

8.1

17.1.1	Ako se dogodi ozbiljna nezgoda (povreda, nesrećan slučaj) dok je lopta u igri, sudija mora odmah zaustaviti igru i dozvoliti medicinskom osoblju da uđu u teren.	

	Nadigravanje se zatim ponavlja.	6.1.3
--	---------------------------------	-------

17.1.2	Ako povređeni igrač ne može biti zamenjen ni pravilno ni izuzetno, igraču se dozvoljava tri minuta za oporavak, ali ne više od jednom za istog igrača u utakmici.	6.3, 15.6
15.7 |
|--------|---|-------------------|

	Ako se igrač ne oporavi, njegova ekipa se proglašava nekompletnom.	6.4.3, 7.3.1
--	--	-----------------

17.2 SPOLJNO OMETANJE

	Ako za vreme igre dođe do bilo kakvog ometanja spolja igra se prekida i nadigravanje se ponavlja.	6.1.3
--	---	-------

17.3 PRODUŽENI PREKIDI

6.3

17.3.1	Ako nepredviđene okolnosti prekinu utakmicu, prvi sudija, organizator i Kontrolni komitet (ako postoji) će odlučiti o merama koje će se preduzeti da bi se ponovo upostavili normalni uslovi za igru.	

17.3.2	Ako se dogode jedan ili više prekida, koji ukupno traju manje od 4 sata:	17.3.1
17.3.2.1	ako se utakmica nastavlja na istom terenu, prekinuti set se normalno nastavlja sa istim rezultatom, igračima i njihovim pozicijama. Rezultati već odigranih setova ostaju na snazi.	1., 7.3
17.3.2	ako se utakmica nastavlja na drugom terenu, prekinuti set se poništava i ponavlja sa istim članovima ekipe i istim početnim postavama. Rezultati već odigranih setova ostaju na snazi.	7.3
17.3.3	Ako se dogodi jedan ili više prekida, koji ukupno traju duže od 4 sata, cela utakmica se ponavlja.	6.3

PRAVILO

VIDI PRAVILO

18. PAUZE I PROMENA POLJA

18.1	PAUZE	
	Sve pauze između setova traju po tri minuta.	6.2
	Za vreme te pauze, obavlja se promena polja i u zapisnik se upisuju početne postave ekipe.	18.2, 25.2.1.2
	Pauza između drugog i trećeg seta se može produžiti do 10 minuta od strane nadležnog organa, a na zahtev organizatora.	
18.2	PROMENA POLJA	D11(3)
18.2.1	Posle svakog seta ekipe menjaju polja, sa izuzetkom odlučujućeg seta.	7.1
18.2.2	U odlučujućem setu čim ekipa koja vodi osvoji 8. poen ekipe, bez odugovlačenja, menjaju polja a pozicije igrača ostaju iste.	6.3.2, 7.4.1
	Ako promena polja nije učinjena u trenutku kada je ekipa koja vodi osvojila 8. poen, obaviće se čim se greška uoči. Posle promene polja rezultat ostaje isti.	

POGLAVLJE 6

LIBERO

PRAVILO

VIDI PRAVILO

19. LIBERO

19.1 ODREĐIVANJE LIBERA

- 19.1.1 Svaka ekipa ima pravo da između 12 igrača odredi jednog (1) specijalizovanog odbrambenog igrača - Libera. 4.1.1
- 19.1.2 Libero mora biti pre utakmice upisan u zapisnik u posebnu rubriku predviđenu za to. 7.3.1
- 19.1.3 Libero ne može biti ni kapiten ekipe ni kapiten u igri. 5.

19.2 OPREMA

Libero mora nositi uniformu (ili prsluk za novoodređenog libera) čiji dres mora biti kontrastne, boje u odnosu na boju dresova ostalih članove ekipe. Uniforma Libera može biti drugačijeg dizajna, ali mora biti numerisana kao kod ostalih članova ekipe. 4.3

19.3 AKCIJE U KOJIMA UČESTVUJE LIBERO

- 19.3.1 Akcije u igri
- 19.3.1.1 Liberu je dozvoljeno da uđe u igru na mesto bilo kog igrača zadnje linije. 7.4.1.2
- 19.3.1.2 Libero ima ograničenje da igra kao igrač zadnje linije i nije mu dozvoljeno da izvede udarac u napadu (ni iz terena, ni iz slobodne zone) ako je u momentu kontakta lopta u celosti iznad gornje ivice mreže. 13.2.2,
13.2.3, 13.3.5
- 19.3.1.3 Libero ne sme da servira, blokira ili pokuša da blokira. 12, 14.1
14.6.2, 14.6.6
- 19.3.1.4 Igrač ne sme izvesti udarac u napadu ako je lopta potpuno iznad gornje ivice mreže a tu loptu je Libero digao prstima stojeći u prednjoj zoni ili njenom produžetku. Ako Libero učini takvu akciju izvan prednje zone ili njenog produžetka, udarac u napadu se može slobodno izvesti. 13.3.6
- 19.3.2 Zamena sa Liberom
- 19.3.2.1 Zamene igrača u kojima učestvuje Libero se ne računaju u pravilne zamene. 15.5
- Njihov broj je neograničen, ali između dve zamene sa Liberom mora postojati nadigravanje.
- Libera može zameniti samo igrač na čije mesto je Libero ušao.
- 19.3.2.2 Zamene igrača sa Liberom se mogu obaviti samo dok je lopta van igre i pre zvižduka za servis. 12.3
- Na početku svakog seta, Libero ne može ući u teren dok drugi sudija ne proveri početnu postavu. 7.3.2, 12.1
- 19.3.2.3 Zamena igrača sa Liberom izvedena posle zvižduka za servis a pre servisnog udarca neće biti odbijena, ali će posle završetka nadigravanja ekipa biti usmeno upozorena, . 12.3, 12.4
- Za sledeća kašnjenja zamene igrača sa Liberom, mora se dodeliti sankcija za odugovlačenje. 16.2
- 19.3.2.4 Libero i igrač sa kojim je Libero zamenio mesto, mogu ući ili izaći sa terena samo preko bočne linije ispred sopstvene klupe za rezervne igrače, a između linije napada i osnovne linije. D.1b
- 19.3.3 Ponovno određivanje Libera
- 19.3.3.1 U slučaju povrede ranije određenog Libera trener ili kapiten u igri mogu, uz odobrenje prvog sudije, odrediti da novi Libero bude jedan od igrača koji nije na terenu u momentu ponovnog određivanja.
- Povređeni Libero se ne može ponovo vratiti u igru do kraja utakmice.
- Igrač koji je određen da bude novi Libero mora to ostati do kraja utakmice. 7.3.2, 19.1.2,
25.2.2.7
- 19.3.3.2 Slučaj ponovnog određivanja Libera, se mora upisati u zapisnik u rubriku za primedbe.

POGLAVLJE 7 PONAŠANJE UČESNIKA

PRAVILO
PRAVILO

VIDI

20. PRAVILA PONAŠANJA

20.1 SPORTSKO PONAŠANJE

- 20.1.1 Učesnici moraju znati "Zvanična pravila odbojke" i pridržavati ih se.
- 20.1.2 Učesnici moraju prihvatati odluke sudija u sportskom duhu, bez osporavanja.
- U slučaju nejasnoće, samo kapiten u igri može zatražiti razjašnjenje. 5.1.2.1
- 20.1.3 Učesnici se moraju uzdržavati od akcija ili ponašanja čiji je cilj uticaj na odluke sudija ili prikrivanje učinjene greške sopstvene ekipe.

20.2 FER-PLEJ

- 20.2.1 Učesnici se moraju ponašati sa poštovanjem i učtivo, u duhu FER-PLEJA, ne samo prema sudijama nego i prema drugim službenim licima, protivnicima, saigračima i gledaocima.
- 20.2.2 Za vreme utakmice, dozvoljena je komunikacija između članova ekipe. 5.2.3.4

21. NEDOZVOLJENO PONAŠANJE I SANKCIJE

21.1 MANJI PREKRŠAJI

Manji prekršaji pravila o ponašanju nisu predmet sankcionisanja. Dužnost je prvog sudije da spreči ekipe da dođu do nivoa koji se sankcioniše. Sudija to čini opomenom (usmeno ili znak rukom) članu ekipe ili ekipi preko kapitena u igri. 5.1.2, 21.3

Ova opomena nije sankcija i nema trenutne posledice. Ne upisuje se u zapisnik

21.2. PREKRŠAJI KOJI SE SANKCIONIŠU

Nekorektno ponašanje člana ekipe prema službenim licima, protivnicima, saigračima ili gledaocima je klasifikovano, prema ozbiljnosti prekršaja, u tri kategorije: 4.1.1

- 21.2.1 Neuljudno ponašanje: ponašanje protivno lepim manirima, moralnim načelima ili koje izražava omalovažavanje.
- 21.2.2 Nasilničko ponašanje: pogrдне ili uvredljive reči ili gestovi.
- 21.2.3 Agresija: fizički napad ili pokušaj napada.

21.3 SKALA SANKCIJA

Prema proceni prvog sudije i u zavisnosti od ozbiljnosti prekršaja sankcije koje će biti primenjene i upisane u zapisnik su sledeće: D.9
21.2,
25.2.2.6

21.3.1 *Kazna*

Prvo neuljudno ponašanje u utakmici od strane bilo kog člana ekipe kažnjava se gubitkom nadigravanja. D.11(6)
4.1.1, 21.2.1

21.3.2 *Isključenje*

- 21.3.2.1 Član ekipe koji je sankcionisan isključenjem ne može igrati do kraja seta i mora ostati da sedi u kaznenom prostoru, bez drugih posledica. 1.4.5, 4.1.1,
5.2.1, 5.3.2
D.1a, D1b

Isključeni trener gubi pravo da interveniše u setu i mora sedeti u kaznenom prostoru.

- 21.3.2.2 Prvo nasilničko ponašanje od strane člana ekipe sankcioniše se isključenjem, bez drugih posledica. 4.1.1, 21.2.2

21.3.2.3	Drugo neuljudno ponašanje u istoj utakmici, od strane istog člana ekipe, sankcioniše se isključenjem, bez drugih posledica.	4.1.1, 21.2.1
21.3.3	Odstranjenje	D.11(8)
21.3.3.1	Član ekipe koji je sankcionisan odstranjenjem mora napustiti takmičarski kontrolni prostor do kraja utakmice, bez drugih posledica.	4.1.1, D.1a
21.3.3.2	Prva agresija se sankcioniše odstranjenjem, bez drugih posledica.	21.2.3
21.3.3.3	Drugo nasilničko ponašanje, u istoj utakmici, od strane istog člana ekipe, sankcioniše se odstranjenjem, bez drugih posledica.	4.1.1, 21.2.2
21.3.3.4	Treće neuljudno ponašanje, u istoj utakmici, od strane istog člana ekipe, sankcioniše se odstranjenjem, bez drugih posledica.	4.1.1, 21.2.1
21.4	PRIMENA SANKCIJA ZA NEDOZVOLJENO PONAŠANJE	
21.4.1	Sve sankcije za prekršaje su individualne sankcije, ostaju na snazi za vreme cele utakmice i upisuju se u zapisnik.	21.3 25.2.2.6
21.4.2	Ponavljanje prekršaja od strane istog člana ekipe u istoj utakmici se progresivno sankcioniše (član ekipe dobija težu sankciju za svaki sledeći prekršaj).	4.1.1, 21.2 21.3, D.9
21.4.3	Isključenje i odstranjenje zbog nasilničkog odnosno agresivnog ponašanja ne zahteva prethodnu sankciju.	21.2, 21.3
21.5	PREKRŠAJI PRE I IZMEĐU SETOVA	
	Bilo koji prekršaj koji se dogodi pre ili između setova, sankcioniše se u skladu sa Pravilom 21.3 i sankcije se primenjuju u sledećem setu.	18.1 21.2, 21.3
21.6	KARTONI ZA SANKCIONISANJE	D.11 (6,7,8)
	Opomena: usmeno ili znak rukom, bez kartona	21.1
	Kazna: žuti karton	21.3.1
	Isključenje: crveni karton	21.3.2
	Odstranjenje: žuti + crveni karton (zajedno)	21.3.3

POGLAVLJE 8 SUDIJE

PRAVILO

VIDI PRAVILO

22. SUDIJSKI KOLEGIJUM I POSTUPCI

22.1 SASTAV

Sudijski kolegijum za utakmicu se sastoji od sledećih službenih lica:

- prvi sudija	23
- drugi sudija	24
- zapisničar	25
- četvero (dvoje) linijskih sudija	27

Njihov položaj je prikazan na crtežu 10 (D-10).

Za FIVB svetska i zvanična takmičenja obavezno je prisustvo pomoćnika zapisničara.

22.2 POSTUPCI

22.1.1 Samo prvi i drugi sudija mogu koristiti pištaljku za vreme utakmice:

22.2.1.1 Prvi sudija daje znak i zviždukom odobrava izvođenje servisa kojim počinje nadigravanje;

6.1.3, 12.3

22.2.1.2 prvi i drugi sudija označavaju kraj nadigravanja zviždukom pod uslovom da su sigurni da je greška učinjena i da su odredili vrstu greške;

22.2.2 Oni mogu upotrebiti pištaljku i kad je lopta van igre da bi pokazali da li odobravaju ili odbijaju zahtev ekipe. *5.1.2, 8.2*

22.2.3 Odmah pošto su zviždukom označili kraj nadigravanja, sudije moraju da pokažu zvaničnim sudijskim znakom: *22.2.1.2
28.1*

22.2.3.1 Ako je grešku dosudio prvi sudija, pokazuje: *D.11(2)
12.2.2, D.11(2)*
 a) ekipu koja će servirati,
 b) vrstu greške,
 c) igrača/igračke koji su učinili grešku (ako je neophodno).
 Drugi sudija sledi prvog sudiju ponavljajući zvanične znakove rukom.

22.2.3.2 Ako je grešku dosudio drugi sudija, pokazuje:
 a) vrstu greške,
 b) igrača koji je pogrešio (ako je neophodno)
 c) ekipu koja će servirati, sledeći znak prvog sudije.
 U ovom slučaju, prvi sudija ne pokazuje grešku i igrača koji ju je učinio, nego samo ekipu koja će servirati.

22.2.3.3 U slučaju obostrane greške, oboje sudija pokazuju:
 a) vrstu greške,
 b) igrača/e koji je učinio grešku (ako je neophodno)
 c) ekipu koja će servirati (stranu koju je pokazao prvi sudija).

23. PRVI SUDIJA**23.1 MESTO**

Prvi sudija obavlja svoje funkcije sedeći ili stojeći na sudijskoj platformi koja se nalazi na jednom kraju mreže. Nivo njegovog vidnog polja mora biti otprilike 50 cm iznad nivoa mreže.

*D.1a,
D.1b,
D.10*

23.2 OVLAŠĆENJA

23.2.1 Prvi sudija vodi utakmicu od početka do kraja. Njegova su ovlašćenja iznad ovlašćenja svih članova sudijskog kolegijuma i članova ekipa. *4.1.1, 6.3*

Za vreme utakmice, odluke prvog sudije su konačne. On je ovlašćen da poništi odluke drugih članova sudijskog kolegijuma ako primeti da su pogrešne

Prvi sudija može promeniti člana sudijskog kolegijuma koji svoje funkcije ne obavlja valjano.

23.2.2 Takođe, prvi sudija kontroliše rad skupljača lopti, brisača poda i brzih brisača. *3.3*

23.2.3 Prvi sudija ima pravo da odluči o bilo kom pitanju u vezi sa igrom, uključujući i ona koja nisu uređena Pravilima igre.

23.2.4 Prvi sudija neće dozvoliti bilo kakvu diskusiju u vezi sa svojim odlukama. *20.1.2*

Na zahtev kapitena u igri, prvi sudija će dati objašnjenje o primeni ili tumačenju Pravila igre na osnovu kojih je doneo odluku. *5.12.1*

Ako se kapiten u igri ne slaže sa objašnjenjem prvog sudije i odluči da uloži protest, mora to učiniti odmah čime zadržava pravo da podnese i upiše protest u zapisnik na kraju utakmice. Prvi sudija mora dozvoliti korišćenje ovog prava kapitena u igri. *5.1.2.1,
5.1.3.2,
25.2.3.2*

23.2.5 Prvi sudija je odgovoran da utvrdi pre i za vreme utakmice da li oprema prostora za igru i uslovi u tom prostoru odgovaraju propisanim. *POGLAVLJE 1*

23.3 NADLEŽNOSTI

23.3.1 Pre utakmice, prvi sudija:

23.3.1.1 proverava uslove u prostoru za igru, lopte i ostalu opremu, *POGLAVLJE 1*

23.3.1.2 obavlja žreb sa kapitenima ekipa, *7.1*

23.3.1.3 nadgleda zagrevanje. *7.2*

23.3.2 Za vreme utakmice samo je prvi sudija ovlašćen da:

23.3.2.1 dodeljuje opomene ekipama, *21.1*

23.3.2.2 sankcioniše nedozvoljeno ponašanje i odugovlačenja igre, *16.2, 21.2*

23.3.2.3 odlučuje o:

- a) greškama servera i pozicionim greškama ekipe koja servira, uključujući i zaklon, *7.4, 12.4
12.5, 12.7.1*
- b) greškama odigravanja loptom, *9.3*
- c) greškama iznad mreže i na njenom gornjem delu, *11.4.1, 11.4.4*
- d) greškama udarca u napadu Libera i igrača zadnje linije, *13.3.3, 13.3.5*
- e) izvedenom udarcu u napadu loptom koju je Libero digao prstima iz sopstvene prednje zone ili njenog produžetka, *13.3.6*
- f) prolasku lopte kroz prostor ispod mreže. *8.4.5*

23.3.3 Na kraju utakmice, proverava i potpisuje zapisnik. *25.2.3.3*

24. DRUGI SUDIJA**24.1 MESTO**

Drugi sudija obavlja svoje funkcije stojeći izvan terena, u blizini stuba, na suprotnoj strani terena od prvog sudije, prema kome je okrenut licem. *D.1a, D.1b, D.10*

24.2 OVLAŠĆENJA

24.2.1 Drugi sudija je pomoćnik prvog sudije, ali ma i sopstveni delokrug nadležnosti. *24.3*

Ako prvi sudija postane nesposoban da nastavi svoj posao, drugi sudija ga može zameniti.

24.2.2 Drugi sudija može, bez zvižduka, da signalizira i one greške koje nisu u njegovom delokrugu nadeležnosti, ali na tome ne sme da insistira kod prvog sudije. *24.3*

24.2.3 Drugi sudija kontroliše rad zapisničara. *25.2*

24.2.4 Drugi sudija nadgleda članove ekipa na klupi za rezervne igrače i obaveštava prvog sudiju o njihovom nedozvoljenom ponašanju. *4.2.1*

24.2.5 Drugi sudija nadgleda igrače u zoni za zagrevanje. *4.2.3*

24.2.6 Drugi sudija odborava prekide, kontroliše njihovo trajanje i odbija neosnovane zahteve. *15, 15.11, 25.2.2.3*

24.2.7 Drugi sudija kontroliše broj tajm-auta i zamena igrača koji je iskoristila svaka ekipa i o drugom tajm-autu, petoj i šestoj zameni igrača obaveštava prvog sudiju i odgovarajućeg trenera. *15.1, 25.2.2.3*

24.2.8 U slučaju povrede igrača, drugi sudija odobrava izuzetnu zamenu ili vreme od tri minuta za oporavak *15.7, 17.1.2*

24.2.9 Drugi sudija proverava stanje poda, uglavnom u prednjoj zoni. Takođe, za vreme utakmice proverava da li lopte i dalje ispunjavaju predviđene kriterijume. *1.2.1, 3*

24.2.10 Drugi sudija nadgleda članove ekipa u kaznenim zonama i obaveštava prvog sudiju o nedozvoljenom ponašanju. *1.4.5, 21.3.2*

24.3 NADLEŽNOSTI

24.3.1 Na početku svakog seta, kod promene polja u odlučujućem setu i kad god je potrebno, drugi sudija proverava da li stvarne pozicije igrača na terenu odgovaraju onima na listiću za početnu postavu. *5.2.3.1, 7.3.2, 7.3.5, 18.2.2*

24.3.2 Za vreme utakmice, drugi sudija odlučuje, zviždukom dosuđuje i pokazuje:

24.3.2.1 prelaz u protivničko polje i prostor ispod mreže, *11.2*

24.3.2.2 pozicione greške ekipe koja prima servis, *7.5*

24.3.2.3 nedozvoljen kontakt igrača sa mrežom na njenom donjem delu ili sa antenom na svojoj strani terena, *11.3.1*

24.3.2.4 svaki izveden blok od strane igrača zadnje linije ili pokušaj blokiranja Libera, *13.3.3, 14.6.2, 14.6.6*

24.3.2.5 kontakt lopte sa spoljnim predmetom, *8.4.2, 8.4.3, 8.4.4*

24.3.2.6 kontakt lopte sa podom kada prvi sudija nije u poziciji da vidi kontakt; *8.3*

24.3.2.7 ako lopta koja je upućena u protivnički teren prelazi mrežu potpuno ili delimično izvan prostora za prelaz, ili ako dodiruje antenu. *8.4.3, 8.4.4*

24.3.3 Na kraju utakmice, potpisuje zapisnik. *25.2.3.3*

25. ZAPISNIČAR**25.1 MESTO**

Zapisničar obavlja svoje funkcije sedeći za zapisničkim stolom, na suprotnoj strani terena od prvog sudije i njemu okrenut licem.

*D.1a, D1b
D.10*

25.2 NADLEŽNOSTI

Vodi zapisnik u skladu sa Pravilima igre, saradujući sa drugim sudijom. Koristi sirenu ili drugu zvučnu napravu da bi signalizirao sudijama nepravilnosti na osnovu svojih zaduženja.

25.2.1 Pre utakmice i seta, zapisničar:

25.2.1.1 upisuje podatke o utakmici i ekipama, uključujući prezime i broj Libera, a na osnovu važeće procedure, i prikuplja potpise kapitena i trenera;

*4.1, 5.1.1,
5.2.2, 7.3.2,
19.1.2, 19.3.3.2,
5.2.3.1, 7.3.2*

25.2.1.2 upisuje početnu postavu obe ekipe na osnovu listića za postavu;

Ako listiće ne primi na vreme, o tome odmah obaveštava drugog sudiju.

25.2.2 Za vreme utakmice, zapisničar:

25.2.2.1 upisuje osvojene poene;

6.1

25.2.2.2 kontroliše redosled serviranja obe ekipe i signalizira sudijama svaku grešku, odmah posle izvođenja servisa;

12.2

25.2.2.3 upisuje tajm-aute i zamene igrača kontrolišući njihov broj i obaveštavajući drugog sudiju o tome;

*15.1, 15.4.1,
24.2.6, 24.2.7,
15.11*

25.2.2.4 obaveštava sudije o zahtevu za prekid koji nije u skladu sa pravilima;

25.2.2.5 objavljuje sudijama kraj setova i osvajanje 8. poena u odlučujućem setu;

*6.2, 15.4.1,
18.2.2,*

25.2.2.6 upisuje svaku sankciju;

16.2, 21.3

25.2.2.7 upisuje i sve ostale događaje po instrukciji drugog sudije, npr. izuzetne zamene, vreme za oporavak povređenog igrača, produžene prekide, spoljašnje ometanje itd.

*15.7, 17.1.2
17.2, 17.3*

25.2.3 Na kraju utakmice, zapisničar:

25.2.3.1 upisuje konačan rezultat;

6.3

25.2.3.2 u slučaju protesta, a uz prethodnu dozvolu prvog sudije, upisuje ili dozvoljava kapitenu ekipe/u igri da upiše u zapisnik izjavu o situaciji zbog koje protestuje;

*5.1.2.1
5.1.3.2
23.2.4*

25.2.3.3 potpisuje zapisnik, a zatim prikuplja potpise kapitena ekipa a zatim i sudija.

*5.1.3.1,
23.3.3
24.3.3*

26. POMOĆNIK ZAPISNIČARA**26.1 MESTO**

Pomoćnik zapisničara obavlja svoje funkcije sedeći pored zapisničara za zapisničkim stolom.

22.1

26.2 NADLEŽNOSTI

Pomoćnik zapisničara upisuje zamene u kojima učestvuje Libero.

19.3

Pomaže u administrativnim dužnostima zapisničaru.

Ako zapisničar postane nesposoban da obavlja svoj posao, zameniće ga pomoćnik zapisničara.

26.2.1 Pre utakmice i seta, pomoćnik zapisničara:

- 26.2.1.1 priprema list za kontrolu Libera,
- 26.2.1.2 priprema rezervni zapisnik,
- 26.2.2 Za vreme utakmice, pomoćnik zapisničara:
- 26.2.2.1 upisuje sve detalje u vezi za ulaskom/izlaskom Libera, 19.3.1.1
- 26.2.2.2 obaveštava sudije o bilo kakvoj grešci u vezi sa ulaskom/izlaskom Libera, 19.3.2.1
- 26.2.2.3 započinje i završava merenje tehničkog tajm-auta, 15.4.1
- 26.2.2.4 okreće brojeve na ručnom semaforu koji se nalazi na zapisničkom stolu,
- 26.2.2.5 proverava tačnost podataka na elektronskom semaforu, 25.2.2.1
- 26.2.2.6 ako je neophodno, ažurira rezervni zapisnik i daje ga zapisničaru. 25.2.1.1
- 26.2.3 Na kraju utakmice, pomoćnik zapisničara:
- 26.2.3.1 potpisuje list za kontrolu Libera i predaje ga na proveru;
- 26.2.3.2 potpisuje zapisnik.

PRAVILO

VIDI PRAVILO

27. LINIJSKE SUDIJE

- 27.1 MESTO**
Ako su prisutna samo dvojica linijskih sudija, oni stoje kod uglova terena najbližim desnoj ruci svakog sudije, dijagonalno na 1 do 2 m od ugla. *D.1a, D.1b, D.10*
- Svaki od njih kontroliše dve linije, osnovnu i bočnu liniju na svojoj strani terena.
- Na FIVB svetskim i zvaničnim takmičenjima, obavezno je prisustvo četvoro linijskih sudija.**
- Oni stoje u slobodnoj zoni na 1 do 3 m od svakog ugla terena, u zamišljenom produžetku linija koje kontrolišu.** *D.10*
- 27.2 NADLEŽNOSTI**
- 27.2.1 Linijske sudije obavljaju svoje funkcije koristeći zastavice (40 x 40 cm), kao što je prikazano na dijagramu 12, pokazajući:
- 27.2.1.1 lopta "unutra" ili "aut" kad god lopta padne blizu njihovih linija; 8.3, 8.4
- 27.2.1.2 dodir "aut" lopti od strane ekipe koja prima loptu; 8.4, D.12(3)
- 27.2.1.3 kada lopta dodirne antenu, kada servirana lopta prelazi mrežu van prostora za prelaz, itd; 8.4.3, 8.4.4
- 27.2.1.4 ako bilo koji igrač (izuzev servera) stoji van svog polja u trenutku servisnog udarca; 7.4, D.12(4)
- 27.2.1.5 grešku prestupa osnovne linije igrača koji servira; 12.4.3
- 27.2.1.6 bilo koji kontakt igrača sa antenom na svojoj strani terena za vreme akcije odigravanja loptom ili za vreme ometanja igre; 11.3.1 D.12 (4)
- 27.2.1.7 prelazak lopte preko mreže u protivničko polje van prostora za prelaz, ili dodir sa antenom na svojoj strani terena. 10.1.1
- 27.2.2 Na zahtev prvog sudije, linijski sudija mora ponoviti svoj znak.

28. ZVANIČNI ZNACI**28.1 SUDIJSKI ZNACI RUKOM**

D.11

Sudije moraju zvaničnim znakom rukom pokazati razlog za svoj zvižduk (vrstu dosuđene greške ili vrstu odobrenog prekida). Znak mora biti na trenutak zadržan, a ako je pokazan jednom rukom, ruka odgovara strani ekipe koja je učinila grešku ili uputila zahtev.

28.2 ZNACI ZASTAVICOM LINIJSKIH SUDIJA

D.12

Linjske sudije moraju pokazati zvaničnim znakom zastavicom vrstu učinjene greške i za trenutak zadržati znak.

DEO III

CRTEŽI (DIJARGAMI)

**VIDI: Zvanična pravila odbojke 2001-2004 u izdanju OSJ-avgust 2001.
str 58-68**

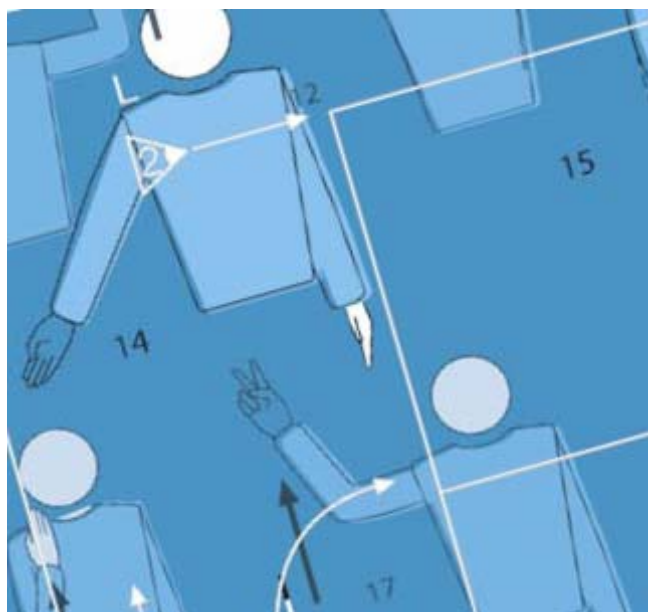
ILI

na internet sajtu <http://www.fivb.com/EN/Volleyball/Rules/Rules.htm>

ili direktno fajl:

<http://www.fivb.com/EN/Volleyball/Rules/FIVB.2005.VB.RulesOfTheGame-new.pdf>

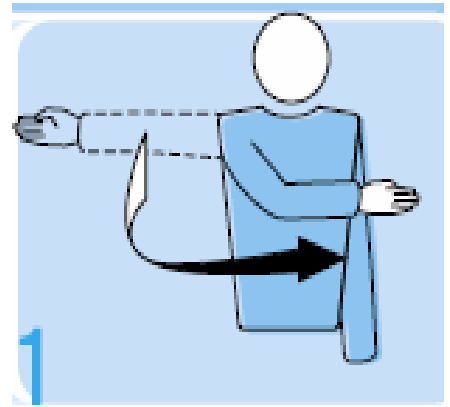
ZVANIČNI SUDIJSKI ZNACI RUKOM

ODOBRENJE SERVISA PRVI SUDIJA

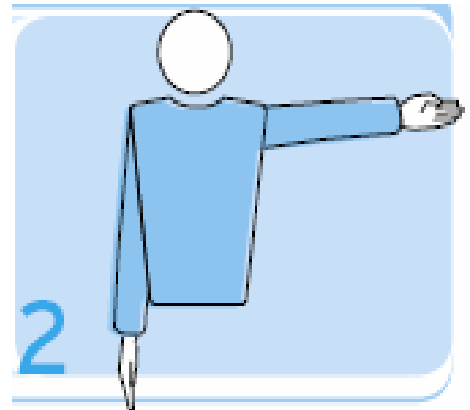
Pomeriti ruku u pravcu izvođenja servisa

P. 12.3

EKIPA KOJA SERVIRA PRVI SUDIJA
DRUGI SUDIJA

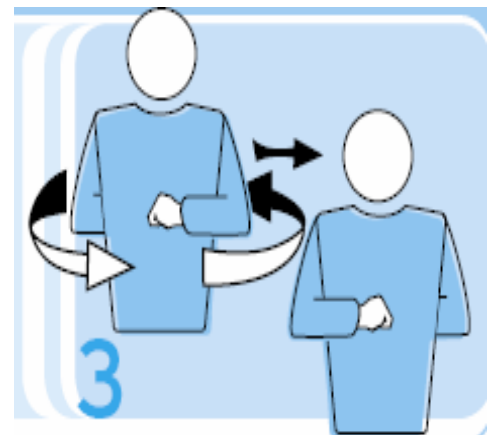
Ispružiti ruku ka strani ekipe koja će servirati

P. 12.3, P. 22.2.3.1

PROMENA POLJA PRVI SUDIJA

Podići podlaktice ispred i iza i okrenuti ih oko tela

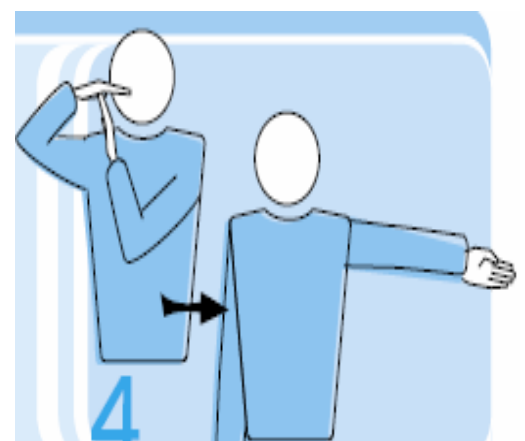
P. 18.2

TAJM -AUT

PRVI SUDIJA
DRUGI SUDIJA

Postaviti dlan jedne ruke vertikalno iznad prstiju druge (formirajući slovo T), a zatim pokazati stranu ekipe koja je uputila zahtev

P. 15.2.1

ZAMENA IGRAČA*PRVI SUDIJA
DRUGI SUDIJA**Kružni pokret jedne podlaktice oko druge***P. 15.2.1, P. 15.5****KAZNA ZA
NESPORTSKO
PONAŠANJE***PRVI SUDIJA**Pokazati žuti karton za kaznu***P. 21.3.1, P. 21.6****ISLJUČENJE***PRVI SUDIJA**Pokazati crveni karton za isključenje***P. 21.3.2, P. 21.6****ODSTRANJENJE***PRVI SUDIJA**Pokazati oba kartona zajedno za odstranjenje***P. 21.3.3, P. 21.6**

**KRAJ SETA
ILI UTAKMICE**

*PRVI SUDIJA
DRUGI SUDIJA*

Ukrstiti podlaktice ispred grudi, otvorenih šaka

P. 6.2, P. 6.3

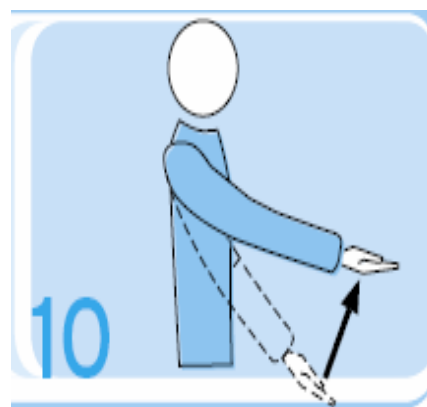

**LOPTA NIJE IZBAČENA
ILI ISPUŠTENA
PRILIKOM
SERVISNOG UDARCA**

PRVI SUDIJA

Podići ispruženu ruku, dlan okrenut na gore

P. 12.4.1

**ODUGOVLAČENJE
SERVISA**

PRVI SUDIJA

Podići osam raširenih prstiju

P. 12.4.4

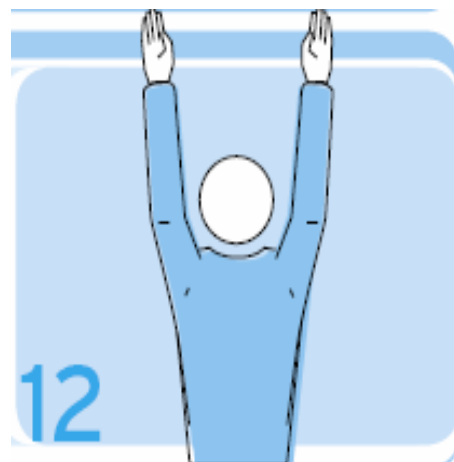

**GREŠKA BLOKIRANJA
ILI ZAKLON**

*PRVI SUDIJA
DRUGI SUDIJA*

Podići obre ruke vertikalno, dlanovima napred

P. 14.6, P. 12.5

**POZICIONA ILI
ROTACIONA
GREŠKA**

*PRVI SUDIJA
DRUGI SUDIJA*

Kažiprstom načiniti kružni pokret

P. 7.5 ili P. 7.7

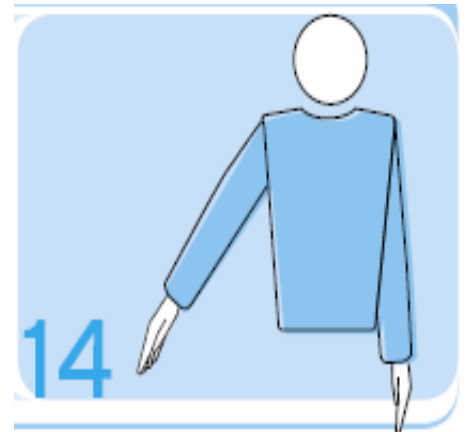

LOPTA "UNUTRA"

*PRVI SUDIJA
DRUGI SUDIJA*

Rukom i prstima pokazati prema podu

P. 8.3

LOPTA " U AUTU"

*PRVI SUDIJA
DRUGI SUDIJA*

Podići podlaktice vertikalno, otvorenih šaka, dlanovi okrenuti prema telu

P. 8.4

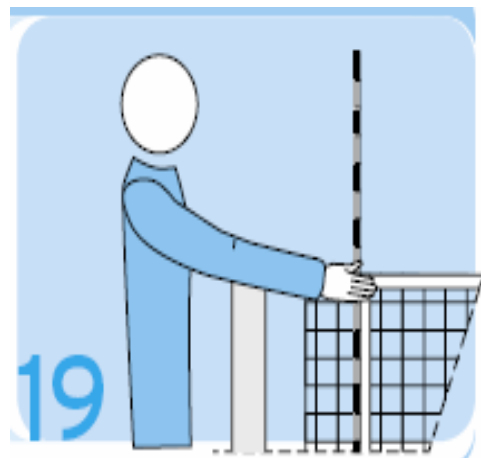
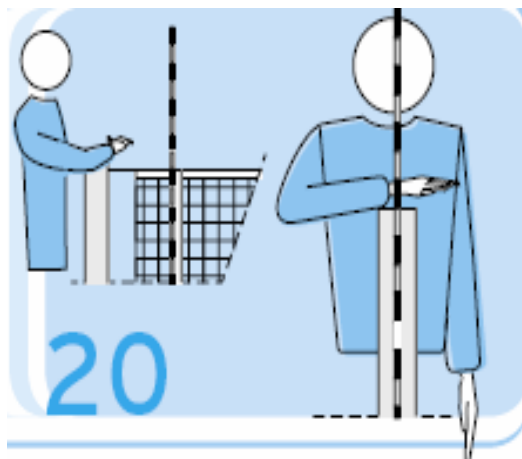
ZADRŽANA LOPTA

PRVI SUDIJA

Polako podići podlakticu, dlanom na gore

P. 9.3.3

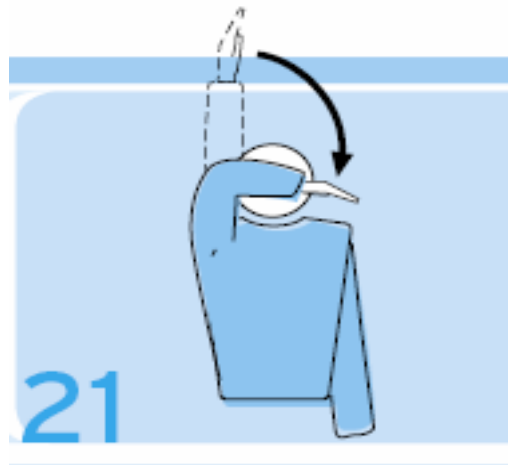
DVOSTRUKI DODIR *PRVI SUDIJA**Podići dva ispružena i raširena prsta***P. 9.3.4****ČETRI ODIGRAVANJA** *PRVI SUDIJA**Podići četiri ispružena i raširena prsta***P. 9.3.1****DODIR MREŽE OD STRANE IGRAČA ILI SERVIRANA LOPTA NIJE PREŠLA MREŽU KROZ PROSTOR ZA PRELAZ LOPTE** *PRVI SUDIJA
DRUGI SUDIJA**Pokazati odgovarajuću stranu mreže***P. 11.4.4, P. 12.6.2.1****DODIR LOPTE NA PROTIVNIČKOJ STRANI MREŽE** *PRVI SUDIJA**Postaviti ruku iznad mreže, dlanom na dole***P. 11.4.1.**

GREŠKA UDARCA U PRVI SUDIJA

NAPADU igrača zadnje linije,
Libera ili na protivnički servis,
nakon dizanja Libera prstima iz
prednje zone ili njenog produžetka

*Podlakticom otvorenog dlana načiniti
pokret prema dole*

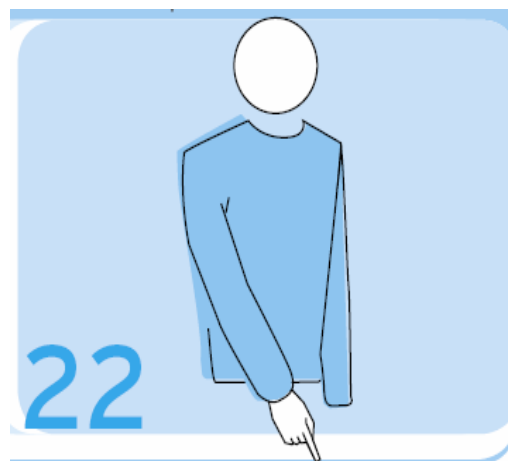
**P. 13.3.3, P. 13.3.4, P. 13.3.5
P. 13.3.6**

**PRELAZ U PRVI SUDIJA
PROTIVNIČKO DRUGI SUDIJA
POLJE ILI LOPTA
PROLAZI KROZ PROSTOR
ISPOD MREŽE**

Pokazati kažiprstom ka srednjoj liniji

P. 8.4.5, P. 11.2.1, P. 11.2.2.2

**OBOSTRANA GREŠKA PRVI SUDIJA
I PONAVLJANJE
NADIGRAVANJA**

Podići oba palca vertikalno

P. 6.1.2.2, 9.1.2.3

**DODIR LOPTE PRVI SUDI
DRUGI SUDIJA**

*Dlanom jedne ruke, očesati prste druge ruke,
držeci ih vertikalno*

OPOMENA/KAZNA PRVI SUDIJA ZA ODUGOVLAČENJE

*Pokriti zglob otvorenom šakom,
dlanom prema sudiji (OPOMENA)
ili žuti karton usmeriti prema zglobu
ruke (KAZNA)*

P. 17.2.2

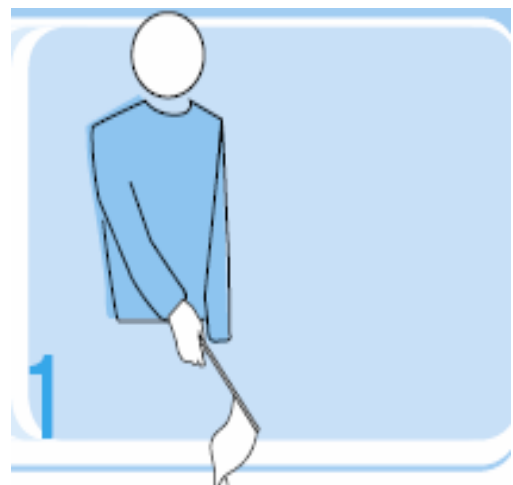
P. 17.2.3

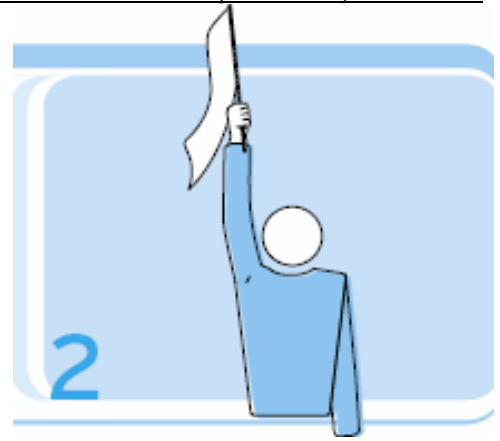

LOPTA "UNUTRA" Linijski sudija

Zastavicu usmeriti prema dole

P. 8.3

LOPTA "U AUTU" *Linijski sudija**Podići zastavicu vertikalno***P. 8.4.1****DODIRNUTA LOPTA** *Linijski sudija**Podići zastavicu i dodirnuti njen vrh dlanom slobodne ruke***P. 27.2.1.2****LOPTA "U AUTU" ILI IGRAČ STOJI VAN TERENA U MOMENTU IZVOĐENJA SERVISISA** *Linijski sudija**Mahati zastavicom iznad glave i pokazati prema anteni ili odgovarajućoj liniji***P. 8.4.2, P. 8.4.3, P. 8.4.4, P. 12.4.3
P. 27.2.1.4, P. 27.2.1.6****NEMOGUĆA PROCENA** *Linijski sudija**Podići i prekrstiti ruke i dlanove ispred grudi***P. 27.2.1.2**

DEO III

Definicije

Takmičarski kontrolni prostor:	- prostor (koridor) oko terena i slobodne zone uključujući sav prostor do spoljnih barijera ili zaštitnih ograda (vidi dijagram 1a)
Zone:	Delovi unutar prostora za igru (tj. teren i slobodna zona) koji imaju posebnu namenu (i posebna ograničenja) u okviru teksta pravila. Tu pripadaju: prednja zona, zona za serviranje, zona za zamene, slobodna zona, zadnja zona i zona za ulazak/izlazak Libera.
Prostori:	Delovi poda IZVAN slobodne zone, koji prema pravilima imaju posebnu funkciju. Tu pripadaju: prostor za zagrevanje i kazneni prostor.
Donji prostor ispod mreže:	Ograničen: odozgo donjim delom mreže i kanapom koji je vezuje za stubove, sa strane stubovima a odozdo podlogom za igru.
Prostor za prelaz lopte:	Ograničen je: - horizontalnom trakom na vrhu mreže; - antenama i njihovim produžecima; -plafonom.
Spoljni prostor:	Spoljni prostor je u ravni mreže izvan prostora za prelazak lopte i donjeg prostora ispod mreže.
Zona za zamenu igrača:	-deo slobodne zone kroz koju se obavljaju zamene.
Osim u slučaju saglasnosti FIVB:	-odluka FIVB kojom se u posebnim slučajevima prihvataju odstupanja od standarda i propisa u pogledu objekata i opreme, u cilju promovisanja odbojke ili testiranja novih uslova.
FIVB standardi:	Tehničke specifikacije ili ograničenja određena od strane FIVB namenjena proizvođačima opreme.
Kaznena zona:	U svakoj polovini takmičarskog kontrolnog prostora nalazi se kaznena zona iza produžetka osnovne linije, van slobodne zone, koja treba biti postavljena najmanje 1,5 m iza zadnje ivice klupe za rezervne igrače.
Greška:	1) Akcija u igri suprotna pravilima. 2) Narušavanje pravila na drugi način (ne računajući akcije u igri).
Dribling:	-kratko odbijanje lopte (obično kao priprema za izbačaj lopte kod servisa). Ostale pripremne radnje uključuju (između ostalog) prebacivanje lopte iz ruke u ruku.
Tehnički tajm-aut:	Poseban, obavezni tajm aut, pored tajm auta ekipa, koji treba da omogući promociju odbojke analizu igre i reklame. Tehnički tajm-auti su obavezni u FIVB svetskim i zvaničnim takmičenjima.
Skupljači lopti:	Osoblje čiji je posao da dodavanjem lopte ka serveru između nadigravanja održava visok tempo igre.
Svako nadigravanje-poen (Rally Point)	Sistem po kome se osvaja poen kad god se pobedi u nadigravanju.
Pauze:	Vreme između setova. Promena polja u petom (odlučujućem setu) ne predstavlja pauzu.
Upozorenje:	Blag usmeni ukor kapitenu u igri od strane prvog sudije u vezi sa zakasnelim ulaskom/izlaskom Libera.

